

სელოვნება

მასწავლებლის წიგნი

III კლასი

თეო ჯალაღანია, ჯიმშერ ჯოგავა, ჭრისტინე ჯოგავა

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება

მასწავლებლის წიგნი

III კლასი

გრიფინიჭებულია საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს
მიერ 2018 წელს

„საქართველოს მაცნე“

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება
მესამე კლასის მასწავლებლის წიგნი

ავტორები
თეო ჯალაღანია, ჯიმშერ ჯობავა,
ქრისტინე ჯობავა

მხატვრობა და დიზაინი
ქრისტინე ჯობავა

გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“
ტელ: 232 09 78, 591 34 73 77
ელ-ფოსტა: sakmacne@gmail.com
მადლაშვილის ქ. 5, 0178, თბილისი.

© თ. ჯალაღანია, ჯ.ჯობავა
© გამომცემლობა „საქართველოს მაცნე“

გამოცემის წელი 2018

ISBN 978-9941-16-682-2

პრეისტორიული ხანა 30-20000 – 3000 ძვ.წ.

ძველი ეგვიპტე 3000 – 300 წწ. ძვ.წ.

ზუგდიდნარეთი 3500 – 600 წწ. ძვ.წ.

აფრიკა 1000 წ. ძვ.წ.

ჩინეთი 1000 წ. ძვ.წ.

კოლუმბამდელი სამხ. ამერიკა 3000 წ. ძვ.წ. – 1500 ახ.წ.

ინდოეთი 1500 ძვ.წ.

ძველი საბერძნეთი VIII – I სს. ძვ. წ.

ძველი რომი V ს. ძვ. წ. – V ს. ახ. წ.

0

(1)

ბიზანტია V – XV სს.

რომანული / გოთიკა X – XV სს.

იკონიკა 1100 ახ.წ.

აღორძინება XIV – XV სს.

ბაროკო XVI – XVII სს.

როკოკო XVII ს.

კლასიციზმი XVII – XIX სს.

რომანტიზმი XVIII – XIX სს.

აკადემიზმი XIX ს.

მოდერნიზმი XX ს.

პოსტმოდერნიზმი XX – XXI სს.

სარჩევი

შესავალი	3
მოსწავლის სახელმძღვანელოს სტრუქტურა.....	4
შესაბამისობა მდგრადი განვითარების პრინციპებთან	4
საგნის სწავლების სპეციფიკა და მეთოდური ორიენტირები	6
III კლასის სტანდარტი (მუხლი 89)	8
დაწყებითი საფეხურის (I-IV კლ.) სტანდარტი (მუხლი 78)	12
შესაბამისობა ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან (შინაარსისა და მიზნების რუკა)	16
სასწავლო მასალის წარდგენის ფაზების ახსნა-განმარტება	23
გაკვეთილის დაგეგმვა კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიების მიხედვით	24
კომენტარები მასწავლებლის წიგნზე	28
პრაქტიკული რჩევები	29
სანიმუშო გაკვეთილების სცენარები	34
შეფასება	58
შეფასება სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში	59
შეფასების კომპონენტები სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში.	
საშინაო და საკლასო დავალებების კომპონენტი	60
შემაჯამებელი დავალების კომპონენტი	61
შემაჯამებელი დავალების ტიპები	62
განვითარების შეფასების რუბრიკა .(სახვითი ხელოვნება)	63
შემოქმედებითი პროცესის შეფასების რუბრიკის ნიმუში	65
რესურსები	67
ძირითადი ტერმინები	68
დანართი. ხელოვნების ლექსიკონი	69

შესავალი

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება, როგორც სასწავლო-აღმზრდელობითი დარგი, მიზნად ისახავს არა მარტო პროფესიული მხატვრული უნარ-ჩვევებისა და სპეციალური ცოდნის მიღებას, არამედ, რაც გაცილებით უფრო მნიშვნელოვანია, მოსწავლის პიროვნებისა და მისი შესაძლებლობების ყოველმხრივ განვითარებას, რათა მომავალში იგი გახდეს საზოგადოების წარმატებული და სასარგებლო წევრი. სწორედ ამ მიზნისაკენ სწრაფვამ განაპირობა განათლების თანამედროვე პარადიგმის¹ იმ ძირეული პრინციპების წარმოქმნა, რომლებსაც ეყრდნობა სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების III კლასის მასწავლებლის ეს წიგნი.

ეს პრინციპებია:

- **შედგზე ორიენტირება** – მნიშვნელოვანია არა ათვისებული ინფორმაციის ოდენობა, არამედ მისი ხარისხი და მისი გამოყენების უნარი.
- **მოსწავლეზე ორიენტირება** – სწავლება ეფექტიანია მაშინ, როდესაც პროცესის ცენტრში იგულისხმება მოსწავლე, გათვალისწინებულია მისი ინდივიდუალური მონაცემები, ცოდნა და გამოცდილება, აღქმისა და აზროვნების თავისებურებანი.
- **ინტეგრირება** – სწავლა-სწავლების პროცესი კომპლექსური ხასიათისაა და სასწავლო საგანთა შორის კავშირთა გამოვლენას ემყარება, რაც ხელს უწყობს მოსწავლეთა მსოფლშეგრძნების მთლიანობის ჩამოყალიბებას, უქმნის მათ წარმოდგენას სამყაროს ერთიანობასა და მოვლენათა ურთიერთკავშირზე.
- **ინტერაქტიურობა** – სწავლება ემყარება დიალოგს სწავლის პროცესის მონაწილეთა შორის (მასწავლებელი-მოსწავლე, მოსწავლე-მოსწავლე), რაც ხელს უწყობს მოსწავლის აქტიურ ჩართვას გაკვეთილის მსვლელობაში, მოტივაციის ამაღლებას, სტიმულს აძლევს დამოუკიდებელ აზროვნებას და ავითარებს კომუნიკაციის უნარს.
- **ეგზისტენციალურობა** – სწავლების პროცესი უნდა ეყრდნობოდეს არა მარტო მოსწავლის ინტელექტს, არამედ მის ხატოვან აზროვნებას, შემოქმედებით ფანტაზიას, ემოციურ სფეროს და სხვ.
-

¹ განათლების პარადიგმა – ფილოსოფიასა და ფსიქოლოგიაში ტერმინი „პარადიგმა“ გულისხმობს ერთიან კონცეპტუალურ სქემას, პრობლემათა დასმისა და გადაწყვეტის, კვლევის მეთოდებისა და თეორიების ერთობას, რომლებიც გარკვეული დარგის ზოგად საფუძველს წარმოადგენს. ტერმინი „განათლების პარადიგმა“ პირველად იხმარა ბ. ბიტინასმა ნაშრომში „მრავალგანზომილებიანი ანალიზი პედაგოგიკასა და პედაგოგიურ ფსიქოლოგიაში“, 1971.

მოსწავლის სახელმძღვანელოს სტრუქტურა

მოსწავლის III კლასის სახელმძღვანელო შედგება 4 თავისა და 50 გაკვეთილისაგან. მოსწავლე ეცნობა სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების ძირითად ელემენტებსა და პრინციპებს, დარგებს და ჟანრებს, გამოსახვის საშუალებებს, მასალებსა და ტექნიკებს, ეპოქებისა და კულტურების ზოგად მახასიათებლებს, განიხილავს ხელოვნების მნიშვნელობას საზოგადოებისთვის და ხელოვნების როლს გარემოს დაცვის საკითხში.

თითოეული გაკვეთილი შეიცავს:

- 1) მცირე მოცულობის თეორიულ (სამოტივაციო-საინფორმაციო) ნაწილს.
 - 2) კითხვებისა და დავალებების რუბრიკებს, რომლებიც ცისფერი ფონით გამოიყოფა. ა)კითხვების რუბრიკა აღნიშნულია კითხვის ნიშნით და ძირითადად ღია ტიპის სააზროვნო კითხვებს შეიცავს, ბ)დავალებების რუბრიკა აღნიშნულია პალიტრის ნიშნით და აქ მოცემულია გაკვეთილის თემატიკასთან დაკავშირებული პრაქტიკული აქტივობა (ხატვა ფერადი ფანქრებით, გუაშისა და აკვარელის საღებავებით, პასტელით, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, არქიტექტურული მოდელის კონსტრუირება, ქაღალდის პლასტიკა).
 - 3)რუბრიკას „დაიმახსოვრე!“, სადაც მოკლედ განმარტებულია გაკვეთილში მოცემული ახალი ტერმინები და დასახელებულ ხელოვანთა ვინაობა, და ა.შ.
- ყოველი თავის ბოლოს მოცემულია დასკვნითი ნაწილი, ანუ შემაჯამებელი გაკვეთილი, რომელიც შეიცავს განვლილი თავის მოკლე რეზიუმეს, თვითშეფასების სქემებს, ინფორმაციული ხასიათის კითხვებს, განვლილი მასალის განმტკიცებისათვის განკუთვნილ სავარჯიშოებს, და სხვ.
- სახელმძღვანელოს დართული აქვს სარჩევი, შესავალი და ლექსიკონი.

შესაბამისობა მდგრადი განვითარების პრინციპებთან

განათლების თანამედროვე პარადიგმის ერთ-ერთი მეტად მნიშვნელოვანი ორიენტირია მისი შესაბამისობა მდგრადი განვითარების პრინციპებთან. მდგრადი განვითარების კონცეფცია, რომელიც წარმოადგინა 1987 წელს გარემოსა და განვითარების საერთაშორისო კომისიამ გ. კ. ბრუნდტლანდის ხელმძღვანელობით, დამტკიცებულ იქნა, როგორც განვითარების გლობალური სტრატეგია, 1992 წელს, გაეროს რიო დე ჟანეიროს კონფერენციაზე.

მიჩნეულია, რომ მდგრადი განვითარება ნიშნავს თანამედროვე თაობის მოთხოვნილებების დაკმაყოფილებას მომავალი თაობებისთვის ზიანის მიყენების გარეშე. ძირითადი შემადგენელი ელემენტები, რომლებსაც ეყრდნობა მდგრადი

განვითარების კონცეფცია, წარმოდგენს ეკონომიკური, სოციალური და ეკოლოგიური ხედვის გაერთიანებას როგორც დღევანდელი, ისე მომავალი კეთილდღეობის მიზნების განხორციელებისთვის. დღეს პრაქტიკულად მთელს მსოფლიოში აღიარებულია შეხედულება, რომლის შესაბამისადაც მდგრადი განვითარების მიღწევის საქმეში მთავარი როლი ენიჭება სწორედ განათლებას, რომელსაც გაეროს მიერ მიღებულ გადაწყვეტილებებში პირდაპირ უწოდებენ „ცვლილებების გადამწყვეტ ფაქტორს“.

განათლება და მასთან მჭიდროდ დაკავშირებული აღზრდის ფაქტორი დიდწილად განსაზღვრავს მომავალი თაობების მსოფლმხედველობას და აზროვნების წესს. შესაბამისად, ის ეკოლოგიური აზროვნების საწყისები და სოციალური ქცევისა და შეხედულებების ნორმები, ისევე, როგორც ეკონომიკურ სფეროსთან ნაწილობრივ დაკავშირებული ელემენტარული წარმოდგენები, უნდა ყალიბდებოდეს საწყის ეტაპზე და, აქედან გამომდინარე, უმცროსი კლასებისათვის განკუთვნილი სახელმძღვანელოები აუცილებლად უნდა ითვალისწინებდეს მდგრადი განვითარების პრინციპებს.

რასაკვირველია, სახვითი ხელოვნების სწავლებას დაწყებით საფეხურზე თავისი სპეციფიკა გააჩნია. შესაბამისად, მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვა უნდა ხდებოდეს როგორც ასაკობრივი, ისე საგნობრივი თავისებურებების გათვალისწინებით.

ჩვენს მიერ წარმოდგენილი მასწავლებლის წიგნი მჭიდროდაა დაკავშირებული მდგრადი განვითარების პრინციპებთან სწორედ ამ სპეციფიკის საფუძველზე. შესაფერისი მარტივი აქტივობების მეშვეობით მოსწავლე ეცნობა გარემოს და ცხოველთა სამყაროს, შეიტყობს ბუნების დაბინძურებისაგან დაცვის და მეორადი მასალების გამოყენების აუცილებლობის შესახებ, ეცნობა ხელოვნებაში ოჯახის ასახვის თავისებურებებს, ითვისებს გაკვეთილზე ქცევის წესებს და თანაკლასელებთან საქმიანი და მეგობრული ურთიერთობის წესებს, სწავლობს შემოქმედებითი საქმიანობის მეშვეობით (ხატვის, ძერწვის და ა.შ.) საკუთარი გრძნობებისა და აზრების გამოხატვას და ა.შ. (მაგალითად, გაკვეთილები: 33. ეკო-ხელოვნება - ვმუშაობთ ბუნებრივი მასალებით, 34. ფოთლების ანაბეჭდები, 35. „ეკოლოგიური“ აპლიკაციები, 39. იალქნიანი ნავეები ზღვაში, 41. გაზაფხული და ვინსენტ ვან გოგი, 48. ელექტრომობილები მეორადი მასალებისაგან და სხვ.).

საბნის სწავლების სპეციფიკა და მეთოდური ორიენტირება

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სწავლა-სწავლების პრაქტიკა ათასწლეულთა წინ ჩაისახა, მაგრამ XIX ს-ის შუახანებამდე იგი პროფესიული ოსტატობის დაუფლებით შემოიფარგლებოდა. მხოლოდ ამის შემდეგ ესთეტიკური აღზრდის ისეთი კორიფეების მოღვაწეობის შედეგად, როგორებიც იყვნენ ჯონ დიუი და ვიქტორ ლოუნფელდი ამერიკაში, პერბერტ რიდი და ალბერტ ნორტონ უაითჰედი ინგლისში, ლევ ვიგოტსკი რუსეთში და ა.შ., ყურადღება გამახვილდა სწორედ ესთეტიკური აღზრდის საკითხებზე – შემოქმედებითობისა და აღქმის უნარის განვითარებაზე, თვითგამოხატვის საშუალებებზე, ხელოვნების გზით პიროვნული თვისებების სრულყოფაზე, ხელოვნების მეშვეობით ფსიქიკის გაჯანსაღების (არტთერაპიის) საკითხებზე, ხელოვნების, როგორც ინტელექტის განვითარების საშუალებაზე და სოციალური ადაპტაციის ხერხზე და ა.შ. სწორედ ამ თეორიულ საფუძველზე შეიქმნა მოცემული სახელმძღვანელო.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს, რომ ეს წიგნი გათვალისწინებულია ესთეტიკური აღზრდის პროცესის ხელშესაწყობად და გასაიოლებლად და არავითარ შემთხვევაში არ ისახავს მიზნად მოსწავლისა და მასწავლებლის შემოქმედებითი სწრაფვის დამუხრუჭებას. ეს იმას ნიშნავს, რომ მიზნიდან გამომდინარე, მოსწავლეთა ინტერესებისა და მისწრაფებების გათვალისწინებით, მასწავლებელს შეუძლია სწავლების პროცესში შეცვალოს ნებისმიერი აქტივობა (შეცვალოს დავალების ფორმა, მასალა, ტექნიკა), თუ იგი შესაფერის მიზან-შედეგობრივ კავშირს ემყარება, აგრეთვე შეცვალოს გაკვეთილის მსვლელობისას თეორიული და პრაქტიკული აქტივობების ხვედრითი წილი, საჭიროებიდან გამომდინარე გამოიყენოს სახელმძღვანელოში მოცემული საილუსტრაციო მასალა და სხვა რესურსები ან მოიშველიოს სხვა შესაფერისი რესურსები (რეპროდუქციები, ფოტოები, სურათები, სტატუეტები და სხვ.). ეს ასპექტი ხაზგასმულია თვით მოსწავლის სახელმძღვანელოშიც.

ხელოვნების სწავლება არ შემოიფარგლება ერთი რომელიმე ფორმით ან მეთოდით – იგი მრავალმხრივი და მრავალგვარია. წამყვანი როლი ენიჭება **შემოქმედებითი (დივერგენტული²)** სწავლების მეთოდს. მისი გამოყენებისას პრიორიტეტულია მოსწავლის დამოუკიდებლობის, ინდივიდუალობის და

² ფსიქოლოგიაში სამეცნიერო ტერმინი „დივერგენტული“ (ლათ. divergere – გაშლა) აღნიშნავს შემოქმედებით მეთოდს, რომელიც პრობლემათა და ამოცანათა გადაჭრისას იხმარება და მოიცავს ისეთ ხერხებს, როგორიცაა *გონებრივი იერიში* და *მეხსიერების რუკა*.

ინიციატივის განვითარების ხელშეწყობა, შემოქმედებითი უნარისა და წარმოსახვის სტიმულირება, სიახლისა და გამოგონებათა სიყვარულის წაქეზება.

ამ მეთოდით მუშაობისას ძალზე მნიშვნელოვანია **დიფერენცირებული მიდგომა**, დიფერენციაციის სტრატეგიების მოშველიება. მასწავლებელი უნდა იცნობდეს ყოველი მოსწავლის შესაძლებლობებს და სწავლის სტილს და გაითვალისწინოს ეს სწავლების პროცესში. შესაძლებელია დიფერენციაცია ორი ხერხით: 1) დავალების ან 2) შედეგის მიხედვით. პირველ შემთხვევაში მასწავლებელი მოსწავლეებს სხვადასხვა, მათი მომზადებისა და უნართა შესაფერის დავალებებს აძლევს, მეორე შემთხვევაში დავალება იგივეა, მაგრამ სხვადასხვაა მოსალოდნელი შედეგი, რომელსაც უნდა მიაღწიოს მოსწავლემ.

სახვითი ხელოვნების სწავლებისას დიდი როლი ენიჭება აგრეთვე **კვლევით** მეთოდს, რომელიც მიმართულია მოსწავლეთა მიერ შემოქმედებითი ამოცანის დამოუკიდებელ გადაწყვეტაზე. მისი ფორმებია ექსპერიმენტი, ცდა და ა.შ. ამ მეთოდის არსი მდგომარეობს ცოდნის დამოუკიდებელ მოპოვებაში აღმოჩენის გზით. ამ მეთოდის გამოყენებისას ყურადღება უნდა მიექცეს დასახული ამოცანის რეალურად მისაწვდომ ხასიათს და დიფერენცირებულ მიდგომას.

კიდევ ერთი მეთოდი, რომელიც ხშირად გამოიყენება სახვითი ხელოვნების სწავლებისას და ხელს უწყობს მოსწავლეთა შემოქმედების განვითარებას, არის **ევრისტიკული**³ მეთოდი. იგი გულისხმობს მოსწავლის მიერ პრობლემური ამოცანის გადაჭრას მასწავლებლის დახმარებით, როდესაც მისი შეკითხვა ნაწილობრივ შეიცავს პრობლემის გადაწყვეტას ან მის ეტაპებს. ყველაზე უკეთ ამ მეთოდის რეალიზება შესაძლებელია ინტერაქტიული საუბრის მეშვეობით.

შემოქმედებითობის განვითარებას ნაკლებად ემსახურება **ახსნით-ილუსტრაციული** და **რეპროდუქციული** მეთოდები. პირველი გულისხმობს ინფორმაციის მიწოდებას ბავშვისთვის, თხრობას, თვალსაჩინოების დემონსტრირებას, რაც უფრო ხშირად სწავლების პირველ ეტაპზე იხმარება და ძირითადად მეხსიერებას ავითარებს. მეორე გულისხმობს რაიმე მოქმედების მრავალჯერად გამეორებას (რეპროდუქციას). მისი ფორმებია: ერთტიპური სავარჯიშოები, მსგავს დავალებათა შესრულება, განვლილი მასალის გამეორება და ა.შ. ეს მეთოდი ცოდნისა და უნარ-ჩვევების განმტკიცებისთვის არის საჭირო.

³ ევრისტიკა (ბერძნულად – აღმოვაჩენ, მოვიძიებ) – მეცნიერება, რომელიც შეისწავლის შემოქმედებითი საქმიანობის თავისებურებებს.

წიგნში მოცემული მასალა საშუალებას აძლევს მასწავლებელს, საჭიროების მიხედვით გამოიყენოს ზემოხსენებული მეთოდები სასწავლო მიზნების განხორციელებისათვის.

თემატიკა და აქტივობები შერჩეულია საგნობრივ პროგრამაზე დაყრდნობით. მისი მიზანია, სრულად მივაღწიოთ იმ შედეგებს, რომლებიც გათვალისწინებულია სამივე მიმართულებით. (პრაქტიკული უნარ-ჩვევები და იდეათა განვითარება, კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია, ხელოვნების აღქმა კონტექსტში).

მუხლი 89. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების წლიური პროგრამები სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება დაწყებით საფეხურზე III კლასი

წლის ბოლოს მისაღწევი შედეგები და მათი ინდიკატორები
მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ს.გ.III.1. მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარი ჩანაფიქრის, გუნება-განწყობის (ემოციების) და/ან გარემოზე დაკვირვების შედეგად მიღებული შთაბეჭდილებების ასახვა ნამუშევარში სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- წარმოსახვით, ფანტაზიით ქმნის სიუჟეტებს, პერსონაჟებისა და საგნების გამოსახულებებს;
- მოსწავლე აკვირდება გარემოში ობიექტებს, მოვლენებს და ასახავს მიღებულ შთაბეჭდილებებს;
- ირჩევს მხატვრულ ხერხებს (ხაზი, ფერი, მასალა) საკუთარი ჩანაფიქრის, შთაბეჭდილებების და ემოციის გადმოსაცემად;
- იყენებს სხვადასხვა სისქის კონტურს;
- იყენებს ძირითად, შედგენილ, ცივ და თბილ ფერებს;
- აკვირდება გარემოში არსებულ ფორმათა მრავალფეროვნებას და ასახავს ნამუშევარში (გეომეტრიულს და ბუნებაში არსებულს, ორ და სამ განზომილებიანს);
- სხვადასხვა ხერხით (ფორმით, ზომით, ფერით) გამოყოფს ნამუშევარში მთავარს;
- ქმნის სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ გამოსახულებებს, ფორმებს;
- ქმნის მარტივ ორნამენტებს განმეორებადი ხაზების, ფერების და გეომეტრიული ფიგურებისგან.

ს.გ.III.2. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის გამოყენების უნარის განვითარება და გაღრმავება.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკის გამოყენებით ქმნის პეიზაჟებს,

ნატიურმორტებს, პორტრეტებს;

- ქმნის მცირე პლასტიკის ნიმუშებს, მარტივ კომპოზიციებს და კონსტრუქციებს, სხვადასხვა ნივთებს ხელოვნური და ბუნებრივი მასალის გამოყენებით;
- ძერწავს გამოსახულებებს თიხის, პლასტილინის და სხვა საძირკე მასალის გამოყენებით;
- ქმნის გარემოში არსებული განსხვავებული ფაქტურის იმიტაცია/ილუზიას;
- კომპიუტერულ სახატავ პროგრამაში ქმნის ნამუშევრებს (იყენებს სხვადასხვა ტიპისა და სისქის ხაზს, კონტურს, ფერს; გამოსახავს ორგანოზომილებიან ფორმებს, მარტივ ორნამენტებს, სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ გამოსახულებებს).

მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ს.გ.III.3. მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შეასრულოს სამუშაო.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ერთობლივი მუშაობისას (ღონისძიებაში მონაწილეობა, ნამუშევრის შექმნა წყვილში/ჯგუფში) უზიარებს თანაკლასელებს განსხვავებულ მოსაზრებებს;
- უსმენს და ითვალისწინებს მასწავლებლის ინსტრუქციას, რჩევას/მითითებას;
- ელექტრონულად უგზავნის საკუთარ ციფრულ ნამუშევარს როგორც თანაკლასელებს, ისე მასწავლებელს;
- მონაწილეობს საკლასო და სასკოლო გამოფენაში, ზეიმში და მათ მომზადებაში;
- მხარს უჭერს და ამხნევებს თანაკლასელებს სხვადასხვა სასწავლო ღონისძიების მომზადების, ჩატარებისა თუ ერთობლივი ნამუშევრის შექმნისას.

ს.გ.III.4. მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის გამოთქმა საკუთარ, თანაკლასელთა ან ცნობილ ხელოვანთა ნამუშევრების შესახებ ელემენტარული ტერმინოლოგიის გამოყენებით.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუმოსწავლე:

- ინდივიდუალური, ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენისას საუბრობს ჩანაფიქრის შესახებ, გამოყენებულ ფერებზე, მასალაზე, ტექნიკაზე და სხვ.;
- სხვებს უზიარებს საკუთარ შთაბეჭდილებებს თანაკლასელთა ან ცნობილ მხატვართა ნამუშევრის შესახებ (რა მოსწონს ან არ მოსწონს, რა არის გამოსახული და სხვ.);
- საუბრისას იყენებს ელემენტარულ ტერმინებს (მასალის ჩამოთვლისას, სახვითი ხელოვნების ელემენტების დასახელებისას, მაგ., გამოვიყენე ტეხილი ან კლაკნილი ხაზი და სხვ.);
- უსმენს, აცდის სხვებს აზრის გამოთქმას, სვამს და პასუხობს კითხვებს (მაგ., ნამუშევრის შინაარსთან დაკავშირებით);
- პატივს სცემს საკუთარ და სხვის ნამუშევარს;
- ნამუშევრის წარდგენისას მხარს უჭერს და ამხნევებს თანაკლასელებს.

მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ს.გ.III.5. მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგების, ზოგიერთი ჟანრის განსხვავება ერთმანეთისგან, მათი დაკავშირება ყოველდღიურ ცხოვრებასთან და სხვა საგნებში განვლილ მასალასთან.

შედეგი თვალსაჩინოა, თუ მოსწავლე:

- ჩამოთვლის და ამოიცნობს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგებს (ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება, კერამიკა, ტექსტილი და სხვა);
- ასახელებს და ამოიცნობს ზოგიერთ ჟანრს (პეიზაჟი, ნატურმორტი, პორტრეტი);
- ხელოვნების ზოგიერთ ცნობილ ნიმუშს მიაკუთვნებს მათ შესაბამის დარგს, ჟანრს და საუბრობს საკუთარ დამოკიდებულებაზე (რომელი მოსწონს, რატომ);
- ასახელებს და ახასიათებს დარგებთან დაკავშირებულ პროფესიებს (კომპოზიტორი, მხატვარი, რეჟისორი და ა.შ.);
- აგროვებს ინფორმაციას მის რეგიონში მდებარე (ქალაქი, სოფელი, დასახლება) არქიტექტურულ ძეგლებზე, ფერწერულ ნამუშევრებზე, ქანდაკებებზე, დეკორატიულ-გამოყენებითი და ხალხური შემოქმედების ნიმუშებზე და აცნობს თანაკლასელებს;
- საუბრობს საოპერო, საბალეტო, თეატრალურ წარმოდგენებზე (დეკორაციები, კოსტიუმები, შინაარსი);
- საუბრობს და გამოხატავს საკუთარ დამოკიდებულებას მისთვის ნაცნობ საყვარელ ანიმაციურ და მხატვრულ ფილმებზე, ელექტრონულ საგანმანათლებლო თამაშებზე, ილუსტრირებულ წიგნებზე და საუბრობს, რატომ მოსწონს ესა თუ ის ანიმაციური თუ მხატვრული ფილმი, გმირი, მუსიკა/სიმღერა და ილუსტრაცია;
- ასახელებს ნამუშევარს, რომელმაც განსაკუთრებული შთაბეჭდილება მოახდინა სამხატვრო გალერეაში ან მუზეუმში ყოფნისას;
- სვამს კითხვებს ნამუშევარში ასახული საგნების, ადამიანებისა და მოვლენების შესახებ, საუბრობს შინაარსზე, მასში გამოხატულ განწყობილებაზე და მიღებულ შთაბეჭდილებაზე;
- აკავშირებს სახვითი ხელოვნების ნაწარმოების შინაარსს (მაგ., წელიწადის დროები) სხვა საგნებში ნასწავლ მასალასთან (მაგ., ბუნებისმეტყველების გაკვეთილზე მიღებულ ინფორმაციასთან, მუსიკალურ ნაწარმოებთან, რომელიც მუსიკის გაკვეთილზე მოისმინა, ქართული ლიტერატურის ნიმუშებთან-ლექსი, მოთხრობა და სხვა).

შინაარსი და რეკომენდაციები

სახვითი ხელოვნების ძირითადი ელემენტები და პრინციპები

ელემენტები:

ხაზი: სხვადასხვა ტიპის და სისქის ხაზი, კონტური.

აქტივობები ხაზით:

მოსწავლე ჩანაფიქრის, გუნება-განწყობის და შთაბეჭდილებების გადმოსაცემად იყენებს სხვადასხვა ტიპის ხაზს ნამუშევრების შესაქმნელად (ცდილობს გადმოსცეს ხასიათი მსხვილი, წვრილი, მრუდი, განსხვავებული სისქის კონტურით და სხვა).

ფერი: ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი ფერები.

აქტივობები ფერით:

მოსწავლე ჩანაფიქრის, გუნება-განწყობილების (ემოციების) (სიხარულს, მოწყენილობას, შიშს და სხვ.) გადმოსაცემად იყენებს ძირითად, შედგენილ, ცივ და თბილ ფერებს; გამოხატავს შესაბამისი ფერით წელიწადის დროებს, ამინდს, რაიმე მოვლენას და სხვა.

ფორმა: 2D და 3D - ბრტყელი და მოცულობითი, სიმეტრიული და ასიმეტრიული.

აქტივობები ფორმით:

მოსწავლე ამოიცნობს სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ ფორმებს და იყენებს ნამუშევრის შექმნისას ადამიანის მიერ შექმნილ და ბუნებაში არსებულ სიმეტრიულ და ასიმეტრიულ ფორმებს; მაგ. სიმეტრიული - პეპელა, ნაგებობა და სხვ.; ასიმეტრიული - ნაგებობა, რაიმე ნივთი, მცენარე და სხვ., თავად ქმნის ორ და სამგანზომილებიან - ბრტყელ და მოცულობით ფორმებს და აწყობს კონსტრუქციებს; თიხით, პლასტილინით, ცვილით, ცომის გამოყენებით ძერწავს მცირე პლასტიკის ნიმუშებს და ქმნის კომპოზიციას, კონსტრუქციას.

პრინციპები: ძირითადის გამოყოფა, რიტმი.

გამოყენებული პრინციპები:

მოსწავლე ქმნის ნამუშევარს მასწავლებლის მიერ შეთავაზებულ ან თავის მიერ შერჩეულ თემაზე, ან რაიმე ზღაპრის, ლიტერატურული ნაწარმოების, მხატვრული ან ანიმაციური ფილმის და ა. შ. სიუჟეტის მიხედვით, რომელშიც ფერით, ფორმით ზომით გამოყოფს მთავარ პერსონაჟებს.

ეცნობა ქართულ ტრადიციულ და სხვა ორნამენტების ნიმუშებს და თვითონაც ქმნის რიტმულ გამოსახულებებს, ორნამენტებს სხვადასხვა ტიპისა და სისქის ხაზის, ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი ფერების, გეომეტრიული და ბუნებრივი ფორმების გამოყენებით და მათი მონაცვლეობით/კომბინაციებით.

მუქი და ნათელი ფერების გამოყენებით ქმნის კონტრასტულ გამოსახულებებს, შეიძლება გამოიყენოს მხოლოდ შავი და თეთრი ფერები.

მასალა და იარაღი: ფანქარი (ფერადი, უბრალო), პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, პლასტილინი, თიხა, ბუნებრივი და ხელოვნური მასალა (ფოთოლი, გირჩა, მარცვლეული, ნიჟარა, მძივები, ლენტები და სხვ.); ფუნჯი, მაკრატელი, წებო; მასწავლებელს შეუძლია გამოიყენოს მის რეგიონში არსებული ბუნებრივი რესურსი (მაგ., ზღვისპირა რეგიონში - ნიჟარა, კენჭები, მთის რეგიონში - გირჩა, ხავსი, ხის ქერქი და სხვ.).

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, ანაბეჭდი, მონოტიპია, კომპიუტერული სახატავი პროგრამა და სხვ.

გამოყენებული მასალა და ტექნიკა:

მოსწავლე მრავალფეროვანი მასალისა და ტექნიკის შესაძლებლობების კვლევა-ძიებით, ექსპერიმენტებით განიმტკიცებს და იღრმავებს მიღებულ ცოდნას და გამომუშავებულ უნარებს. აკვირდება გარემოში სხვადასხვა ფაქტურას და თავად იღებს მრავალფეროვანი მასალისა და ხერხის გამოყენებით, ცდილობს გადმოსცეს გარემოში/ბუნებაში არსებული სხვადასხვა ობიექტის ფაქტურის (მაგ., ხის, ქერქის, კუს ბაგნის და სხვ.) იმიტაცია/ილუზია.

ატარებს ექსპერიმენტებს არატრადიციული იარაღით და მასალით; იყენებს მრავალფეროვან ხელოვნურ თუ ბუნებრივ მასალას გრაფიკული, ფერწერული, აპლიკაციის, კოლაჟის, ანაბეჭდების, მცირე პლასტიკის ნიმუშების, მარტივი ნაკეთობებისა და კონსტრუქციების შესაქმნელად; ქმნის ნამუშევრებს მონოტიპიის გამოყენებით (სველი საღებავებით მოხატულ ფურცელზე ან სწორ ზედაპირზე ზემოდან აფარებს ფურცელს, შემდეგ, ერთი მოძრაობით ან თანდათან, ინტერვალებით ააძრობს მას. მიღებულ ანაბეჭდში შეიძლება ამოიცნოს რაიმე ფორმები, მიახლოება რაიმე გამოსახულებას და მიუხატოს დეტალები).

სავარაუდო თემები: “მხიარული არდადეგები”, “ზღვაზე”, “მზის ჩასვლა”, “წვიმიანი დღე”, “ხედი ჩემი ფანჯრიდან”, “შემოდგომის ტყე”, “საშობაო საჩუქარი”, “გაზაფხული მოვიდა”, “ზღაპრული ფრინველი”, “თეატრში”, “მოგზაურობა აფრიკაში”, “ჯუნგლები”, “მოგზაურობა მატარებლით/თვითმფრინავით”, “მოგზაურობა კოსმოსში”, “ოცნების ქალაქი”, თემები

საკუთარი ფანტაზიის მიხედვით; ეპიზოდები და პერსონაჟები მხატვრული ლიტერატურიდან

მუხლი 78. სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სტანდარტი

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება დაწყებით საფეხურზე

შესავალი

დაწყებით საფეხურზე ხელოვნების, როგორც სასწავლო-აღმზრდელობითი დარგის პედაგოგიურ პოტენციალს მისი თვალსაჩინო-სახეობრივი ბუნება განსაზღვრავს. უმცროსკლასელებში, მათი ასაკობრივი თავისებურებიდან გამომდინარე, თვალსაჩინო-პრაქტიკული აზროვნება და სამყაროს ემოციური აღქმა სჭარბობს, ამიტომ მათთვის მნიშვნელოვანია აღმოჩენაზე, კეთებაზე, დაკვირვებაზე დაფუძნებული აქტივობა, რასაც კარგად მიესადაგება სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების შესწავლის სპეციფიკა.

დაწყებით საფეხურზე ხელოვნების სწავლება ძირითადად ბავშვის ემოციური და შემეცნებითი სფეროს, შრომითი და საკომუნიკაციო უნარების განვითარებას ემსახურება.

მიმართულებების აღწერა

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სწავლება სასწავლო გეგმის მიხედვით სამი მიმართულებით იშლება:

1. შემოქმედებითობა და პრაქტიკა;
2. კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია;
3. ხელოვნების აღქმა კონტექსტში.

სწავლება ყველა მიმართულების ფარგლებში მიმდინარეობს პარალელურად და ერთმანეთთან მჭიდრო ურთიერთკავშირში.

1. შემოქმედებითობა და პრაქტიკა

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები ჩართულნი არიან შემოქმედებით საქმიანობაში, ახდენენ მრავალფეროვანი იდეების გენერირებას (*იდეების წყარო მრავალფეროვანი უნდა იყოს (მაგ. წარმოსახვა, საკუთარი ფანტაზია, გარემოდან მიღებული შთაბეჭდილებები, სხვა საგნებში გავლილი მასალა, ზღაპრები, პოეზია ლიტერატურული ნაწარმოებები საბავშვო ბიბლია, მოთხრობები, ადაპტირებული მითოლოგია - ქართული, ძველბერძნული, ძველი აღმოსავლეთის; იგავ-არაკები, საბავშვო ლიტერატურის ილუსტრაციები, ზღაპრული, მითოლოგიური, ბიბლიური, მხატვრული ნაწარმოებების პერსონაჟები და სიუჟეტები, ცნობილ ხელოვანთა ან თანატოლების ნამუშევრები, მხატვრული, ანიმაციური ფილმები, მუსიკალური ნაწარმოებები; საკონცერტო, თეატრალური, საცირკო წარმოდგენები, ადგილობრივი და ოჯახური სადღესასწაულო ტრადიციები და სხვა*). მიმართავენ თვითგამოხატვის სხვადასხვა ფორმას, ქმნიან ნამუშევრებს წარმოსახვით, ფანტაზიით, ასახვენ გარემოზე დაკვირვების შედეგად მიღებულ შთაბეჭდილებებს, განწყობილებებს და სხვ. ამისთვის მოსწავლეები ეუფლებიან ხელოვნების მოცემული დარგის ელემენტებს, პრინციპებს, გამომსახველობით ხერხებს, ეცნობიან სხვადასხვა ტექნიკას, მასალასა და იარაღს. შედეგად, მოსწავლეებს უღვივდებათ ცნობისმოყვარეობა, აღმოჩენისა და სიახლის ძიების სურვილი, უვითარდებათ წარმოსახვა და პრობლემის შემოქმედებითად გადაჭრის უნარი.

შემოქმედებითობის გასავითარებლად და დასახული მიზნების განსახორციელებლად მასწავლებელმა უნდა შეარჩიოს ისეთი სტრატეგიები და აქტივობები, რომლებიც გამოხატვის მრავალფეროვანი გზების, საშუალებებისა და მიდგომების ძიებაზე, ექსპერიმენტებსა და აღმოჩენებზე იქნება დაფუძნებული. მასწავლებელმა უნდა გაითვალისწინოს მოსწავლის ინტერესები და გამოცდილება, მისცეს მას განსხვავებული იდეების წამოყენებისა და

გადაწყვეტილებების მიღების საშუალება (მაგ. თავად შეარჩიოს თემა, სიუჟეტი, მასალა, ტექნიკა და სხვ.).

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეებს აგრეთვე უვითარდებათ აღჭურვილობის მოტანა-მოწესრიგების, დროის ლიმიტის, კლასში მოქცევის, ჰიგიენისა და უსაფრთხოების წესების დაცვის, სამუშაო ადგილის, საკლასო ოთახის მოწესრიგების უნარები; ჩართულნი არიან შრომით საქმიანობაში (მაგ. მონაწილეობა ეზოს დასუფთავება-გალამაზებაში, დაზიანებული ნივთებისა და სასკოლო ინვენტარის (წიგნი, რუკა) აღდგენა და სხვ.).

2. კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები სწავლობენ ხელოვნების ნაწარმოების გაგებასა და შეფასებას, მის შესახებ აზრის ჩამოყალიბებას, ხელოვნების, როგორც თვითგამოხატვისა და კომუნიკაციის საშუალების, გააზრებას. ეჩვევიან საკუთარი ჩანაფიქრის ნათელ და მკაფიო განმარტებას (*მოსწავლემ საუბრისას სწორად უნდა შეძლოს ტერმინების გამოყენება, ადეკვატურად რეაგირება მასწავლებლის კომენტარზე, ასევე რჩევისა და მითითების გაგება და შესრულება. მას უნდა ესმოდეს ტერმინის მნიშვნელობა, უნდა შეეძლოს საკუთარი სიტყვებით ახსნა, თუმცა არ მოეთხოვება ტერმინის განმარტების დაზეპირება*) და სხვისი აზრის გულისყურით მოსმენას, უვითარდებათ შეფასებისა და თვითშეფასების უნარები.

მოსწავლეებს ასევე უვითარდებათ სოციალური და საკომუნიკაციო უნარები, ეუფლებიან გუნდური მუშაობის მეთოდებს (წყვილში/ჯგუფში ერთობლივი მუშაობა, სხვადასხვა სამუშაოს შესრულების დროს ერთმანეთთან თანამშრომლობა, ერთობლივი გადაწყვეტილების მიღება, საკუთარი დამოკიდებულების გამოხატვა, განსხვავებული აზრის მოსმენა/გათვალისწინება, ინიციატივის გამოჩენა და სხვ.).

ამ მიმართულების ფარგლებში კულტურული მემკვიდრეობის გაცნობის მიზნით უნდა მოეწყოს ექსკურსიები მუზეუმებში, გალერეებში, ისტორიულ ძეგლებზე, შეხვედრები ხელოვნების გამოჩენილ მოღვაწეებთან და სხვა. მოსწავლეებმა მონაწილეობა უნდა მიიღონ საკლასო და სასკოლო გამოფენებში, სპექტაკლებში, აქციებში, ზეიმებსა და სხვა ღონისძიებებში; დახმარება უნდა გაუწიონ უმცროსკლასელებს ზეიმების გაფორმებაში, ინვენტარის შეკეთებაში, კლასის მოწყობაში და სხვა.

3. ხელოვნების აღქმა კონტექსტში

ამ მიმართულების ფარგლებში მოსწავლეები ეცნობიან ქართული და მსოფლიო ხელოვნების ცნობილ ნიმუშებს (*დაწყებით კლასებში მოსწავლეს არ მოეთხოვება ნანახი ხელოვნების ნიმუშის სათაურის და ავტორის ვინაობის ცოდნა, თუმცა, თანდათან მაინც უნდა შეძლოს ზოგიერთი მათგანის დასახელება, რათა ნელ-ნელა შეეჩვიოს ხელოვნების ნაწარმოებთან ურთიერთობას*) უძველესი დროიდან დღემდე და ხალხურ შემოქმედებას, არკვევენ მათ შინაარსს, დანიშნულებასა და როლს საზოგადოების ცხოვრებაში. აკავშირებენ მათ ყოველდღიურ რეალობასთან და საკუთარ გამოცდილებასთან, ეცნობიან მათი შექმნისა და შეფასების განსხვავებულ ისტორიულ, კულტურულ, სოციალურ და სხვა კონტექსტებს.

მოსწავლეებს უვითარდებათ სამყაროს ესთეტიკური აღქმის, დაკვირვებისა და მისით ტკბობის უნარი. ამისთვის ყურადღება უნდა გამახვილდეს გარემოში ხელოვნებისა და მისი ელემენტების მრავალფეროვნების აღქმასა და გააზრებაზე (*მასწავლებელმა მოსწავლეებს ყურადღება უნდა გაამახვილებინოს იმაზე, თუ სად და რა სახით შეხვედრიათ ხელოვნება, მისი გამოვლინება ყოველდღიურ ცხოვრებაში (ილუსტრირებული წიგნები, სათამაშოების დიზაინი, ანიმაციური ფილმები, მუზეუმებში და გალერეებში არსებული ხელოვნების ნიმუშები და სხვ.)*).

I-IV კლასების სტანდარტი

ა) მისაღწევი შედეგები IV კლასის ბოლოს ინდექსების განმარტება

დაწყებითი საფეხურის სტანდარტში გაწერილ თითოეულ შედეგს წინ უძღვის ინდექსი, რომელიც მიუთითებს საგანს, სწავლების ეტაპსა და სტანდარტის შედეგის ნომერს; მაგ., ს.გ.დაწყ.(I).1.:

„ს.გ.“ - მიუთითებს საგანს „სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება“;

„დაწყ“ - მიუთითებს დაწყებით საფეხურს;

„(I)“ - მიუთითებს, რომ სტანდარტი მოიცავს I-IV კლასებს;

„1“ - მიუთითებს სტანდარტის შედეგის ნომერს.

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების სტანდარტი	
შედეგების ინდექსები	სტანდარტის შედეგები
	1. მიმართულება: შემოქმედებითობა და პრაქტიკა
ს.გ.დაწყ.(I).1.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს საკუთარ ინტერესებსა და გამოცდილებაზე დაყრდნობით ჩანაფიქრის, იდეის, გუნება-განწყობის (ემოციების) და/ან გარემოზე დაკვირვების შედეგად მიღებული შთაბეჭდილებების ასახვა ნამუშევარში სახვითი ხელოვნების ელემენტებისა და პრინციპების გამოყენებით.
ს.გ.დაწყ.(I).2.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სხვადასხვა მასალისა და ტექნიკის შერჩევა და გამოყენება საკუთარი ჩანაფიქრის და იდეის განსახორციელებლად.
	2. მიმართულება: კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია
ს.გ.დაწყ.(I).3.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს თანაკლასელებთან თანამშრომლობით (წყვილში, გუნდში) შესასრულებელი სამუშაოს დაგეგმვა და განხორციელება.
ს.გ.დაწყ.(I).4.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ინდივიდუალური და ერთობლივი ნამუშევრის წარდგენა; აზრის, იდეების, შთაბეჭდილებების გაზიარება და საუბარი საკუთარ, თანაკლასელთა ან ცნობილ ხელოვანთა ნამუშევრებზე შესაბამისი ტერმინოლოგიის გამოყენებით.
	3. მიმართულება: ხელოვნების აღქმა კონტექსტში
ს.გ.დაწყ.(I).5.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს ხელოვნების მრავალფეროვნების აღქმა გარემოში და საკუთარი დამოკიდებულებისა და შთაბეჭდილების გამოხატვა.
ს.გ.დაწყ.(I).6.	მოსწავლემ უნდა შეძლოს სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგებისა და ჟანრების განსხვავება ერთმანეთისგან, მათი დაკავშირება ყოველდღიურ ცხოვრებასა და სხვა საგნებში განვლილ მასალასთან.

ბ) შინაარსი

სახვითი ხელოვნების ელემენტები: ხაზი (სხვადასხვა ტიპის სქელი, წვრილი, სწორი, ტალღოვანი, ტეხილი, წყვეტილი, ზიგზაგი, ჰორიზონტალური, ვერტიკალური, მრუდი, დიაგონალური; განსხვავებული სისქის კონტური, შტრიხი); ფერი (ძირითადი და შედგენილი, ცივი და თბილი, კონტრასტული, ტონალობა - თეთრის ან შავი ფერის დამატებით მიღებული ტონი); ფორმა (მარტივი გეომეტრიული და ბუნებაში არსებული, ბრტყელი და მოცულობითი - 2D და 3D).

სახვითი ხელოვნების პრინციპები: რიტმი, ძირითადის გამოყოფა, წინა და უკანა ხედი, კონტრასტი, სტატიკა, დინამიკა.

ტექნიკა და პროცედურა: ფერწერა, გრაფიკა, ძერწვა, აპლიკაცია, კოლაჟი, მოზაიკა, ანაბეჭდი, მონოტიპია და სხვა.

სარეკომენდაციო მასალა და იარაღი: ფანქარი, პასტელი, ფლომასტერი, გუაში, აკვარელი, ნახშირი, სანგინა, ფერადი ცარცები, ფერადი ქაღალდი, მუყაო, ქსოვილი, პლასტილინი, თიხა, სხვა მასალა (ტრადიციული და არატრადიციული, ბუნებრივი და ხელოვნური), ფუნჯი, მაკრატელი, წებო და სხვ.

სახვითი ხელოვნების დარგები: ფერწერა, გრაფიკა, ქანდაკება, არქიტექტურა, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება.

სახვითი ხელოვნების ჟანრები: ნატურმორტი, პეიზაჟი, პორტრეტი და სხვ.

მოსწავლის წიგნის შესატყვისობა ეროვნულ სასწავლო გეგმასთან

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების მოსწავლის სახელმძღვანელოში მოცემული თემატიკა და აქტივობები შერჩეულია საგნობრივ პროგრამაზე დაყრდნობით. მისი მიზანია, სრულად მივაღწიოთ იმ შედეგებს, რომლებიც გათვალისწინებულია სამივე მიმართულებით (პრაქტიკული უნარ-ჩვევები და იდეათა განვითარება, კომუნიკაცია და ინტერპრეტაცია, ხელოვნების აღქმა კონტექსტში.)

შინაარსისა და მიზნების რუკა

თემა	სასწავლო მიზნები და შედეგები
1. ერთი ზღაპრის მრავალსახეობა	მიზნები განვამტკიცოთ მოსწავლეების ცოდნა ხელოვნების დარგებისა და ჟანრების შესახებ, პრაქტიკული აქტივობის – ზღაპრის ილუსტრაციის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა წარმოსახვის უნარი, შემოქმედებითობა და ხატვის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
2. ვხატავთ ხაზებით ბრიდჯით რაილისთან ერთად	მიზნები გავადრმაოთ მოსწავლეთა ცოდნა გამოსახვის საშუალების – ხაზის და მისი მეშვეობით მოცულობის გადმოცემის ხერხის შესახებ, ბრიდჯით რაილის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, ფორმისა და რიტმის გრძნობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4,
3. ვხატავთ ლაქებით ჯეკსონ პოლოკთან ერთად	მიზნები გავადრმაოთ მოსწავლეთა ცოდნა გამოსახვის კიდევ ერთი ხერხის – ლაქებით ხატვის შესახებ, ჯეკსონ პოლოკის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა წარმოსახვა, ფერის მეშვეობით ემოციათა გამოხატვის უნარი და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4,
4. ვხატავთ გეომეტრიული ფიგურებით რობერ დელონესთან ერთად	მიზნები რობერ დელონეს ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული დავალების შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ გეომეტრიული ფორმებით ხატვის უნარი, ფორმისა და ფერის გრძნობა და ხატვის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4,

5. შემოდგომის ტყე და გუსტავ კლიმტი	მიზნები გუსტავ კლიმტის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაღრმავოთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4,
6. ვასილი კანდინსკის წარმოსახვითი სამყარო	მიზნები ვასილი კანდინსკის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაღრმავოთ მოსწავლეთა წარმოდგენა უსაგნო ხელოვნების შესახებ, განვავითაროთ მათი წარმოსახვა, ფერის გრძნობა და თვითგამოხატვის უნარი. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
7. ვხატავთ შორეულ სივრცეს ვინსენტ ვან გოგთან ერთად	მიზნები გავაღრმავოთ მოსწავლეთა ცოდნა (საწყის დონეზე) სურათზე შორეული სივრცის გამოსახვის ხერხების შესახებ, ვინსენტ ვან გოგის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა დაკვირვების უნარი და ხატვის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
8. მარკ შაგალის სიზმრები	მიზნები განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია და წარმოსახვა მარკ შაგალის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
9. პაულ კლექს ფერადოვანი ციხე-სიმაგრე	მიზნები პაულ კლექს ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაღრმავოთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, მხატვრული ხედვა და ხატვის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
10. ვაკეთებთ აპლიკაციას სამკუთხედებით რუდოლფ ბაუერთან ერთად	მიზნები აბსტრაქტული გეომეტრიული კომპოზიციის შექმნის და რუდოლფ ბაუერის ნამუშევართა გაცნობის საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეთა წარმოდგენა თანამედროვე ხელოვნების შესახებ, განვავითაროთ მოსწავლეთა დეკორატიული უნარები და აპლიკაციის ტექნიკით მუშაობის და ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
11. არქიტექტორ ჰუნდერტვასერის ზღაპრული სასახლე	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს არქიტექტურის კიდევ ერთი დარგი – მწვანე არქიტექტურა, ფრიდენსრაის ჰუნდერტვასერის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაღრმავოთ მოსწავლეთა ეკოლოგიური აზროვნება და შემოქმედებითობა. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.

12. შემაჯამებელი გაკვეთილი	მიზნები მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
13. არქეოლოგია – მოგზაურობა წარსულში	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს ტერმინი „არქეოლოგია“, არმაზისხევის საგანძურის ოქრომჭედლობის ნიმუშების გაცნობის და პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მათი ინტერესი ძველი ქართული კულტურისადმი და მხატვრული გემოვნება. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.
14. ეგვიპტური პროფილები	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე შევუქმნათ მოსწავლეებს ზოგადი წარმოდგენა ეგვიპტურ ფერწერაზე, განვავითაროთ მათი წარმოსახვა და დეკორატიული უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
15. ეგვიპტური სახლების მოდელები	მიზნები ეგვიპტური არქიტექტურული მოდელების გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე, განვავითაროთ მოსწავლეთა მოდელირებისა და ძერწვის უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
16. ალექსანდრიის შუქურა	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს მსოფლიოს საოცრება – ალექსანდრიის შუქურა. პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა მოცულობრივი აზროვნება და კონსტრუირების უნარი. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
17. შუმერული საბეჭდავები	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს რელიეფური შუმერული საბეჭდავების ფენომენი, პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების საფუძველზე შევასწავლოთ რელიეფური ანაბეჭდის შექმნის მარტივი ტექნიკა, განვავითაროთ მათი შემოქმედებითობა და ფანტაზია. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
18. მეფე მინოსის სასახლე	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს კნოსის სასახლის მითოლოგიური და ესთეტიკური ასპექტები, სასახლის მაკეტის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა მოცულობრივი აზროვნება და კონსტრუირების უნარი. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, 6.
19. ლეგენდა მინოტავრზე	მიზნები მოსწავლეები აგრძელებენ კრეტა-მიკენის კულტურის გაცნობას. მინოტავრის მითთან დაკავშირებული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია და შემოქმედებითობა. შედეგები

	ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
20. დახატე კრეტელების გეში	მიზნები კრეტულ ფრესკებზე და ლარნაკებზე ასახული გემების დათვალიერებისა და მათი ასლის დახატვის საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა დაკვირვების უნარი და გრაფიკული და ფერწერული უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
21. მოხატე კრეტული ლარნაკი	მიზნები კრეტა-მიკენის კერამიკის ნიმუშების გაცნობის და ამ თემით შთაგონებული მოხატულობის შექმნის საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფორმისა და ფერის გრძნობა და დეკორატიული უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.
22. აიეტის სამეფოში	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს ძველი ქართული სამეფოს – კოლხეთის ხელოვნება, კოლხური ოქრომჭედლობის ნიმუშების გაცნობის და პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მათი მხატვრული ხედვა, დეკორატიული უნარები და ქაღალდის პლასტიკის შექმნის უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2 ს.გ.დაწყ.(I).4.
23. ძველი ქართული მოზაიკები	მიზნები ძველი ქართული მოზაიკების გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობების შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, ფანტაზია და შრომითი ჩვევები შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
24. შემაჯამებელი გაკვეთილი	მიზნები მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
25. საშობაო ნამცხვრის სახლი	მიზნები საშობაო ტრადიციების გაცნობისა და დეკორატიული სახლების მაკეტების შექმნის საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა კონსტრუირების უნარები და დეკორატიული მონაცემები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
26. საახალწლო სამზადისი	მიზნები საახალწლო ღონისძიებებისთვის გამიზნული აქსესუარების შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითი ფანტაზია და ჯგუფური მუშაობის უნარები, განვამტკიცოთ პრაქტიკული უნარები. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4,
27. მაკნატუნები	მიზნები მოსწავლეები ასრულებენ საახალწლო ზღაპრის – „მაკნატუნას“ სიუჟეტზე შექმნილ ნახატებს. შედგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4.

28. ზამთრის თამაშობები	მიზნები ცნობილი მხატვრების ნამუშევრების გაცნობის და ზამთრის გართობების თემაზე ნახატის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა კომპოზიციური უნარები და ფერის გრძნობა. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5,
29. ანაბეჭდი უჩვეულო ტექნიკით)	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს ანაბეჭდის შესრულების ახალი ტექნიკა, განვავითაროთ ფანტაზია, წარმოსახვა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
30. ვპერწავთ მოთხილამურეს	მიზნები საილუსტრაციო მასალის დათვალიერების, უშუალო დაკვირვებისა და მხატვრული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა დაკვირვების უნარი, შემოქმედებითობა და ძერწვის უნარ-ჩვევები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
31. მოგზაურობა უცხო პლანეტაზე (გაკვეთილი I)	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, ხაზისა და ფერის ფლობის და კომპოზიციური განაწილების ელემენტარული უნარები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4
32. მოგზაურობა უცხო პლანეტაზე (გაკვეთილი II)	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, ხაზისა და ფერის ფლობის და კომპოზიციური განაწილების ელემენტარული უნარები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4.
33. წელიწადის 4 დრო	მიზნები განვავითაროთ მოსწავლეთა ყურადღება და ინტერესი ბუნების მიმართ, ფერწერის უნარები და ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევები. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5,
34. ეკო-ხელოვნება - ვმუშაობთ ბუნებრივი მასალებით	მიზნები საილუსტრაციო მასალის დათვალიერების, მსჯელობისა და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა ეკოლოგიური აზროვნების საწყისები, ფანტაზია და დაკვირვების უნარი შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
35. ფოთლების ანაბეჭდები	მიზნები გავაცნოთ მოსწავლეებს ბუნებრივი მასალებით ანაბეჭდების გაკეთების ახალი ტექნიკა, განვავითაროთ ინტერესი ბუნებრივი გარემოსადმი და ფერისა და ფორმის ფლობა. შედგენები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.

36. „ეკოლოგიური,, აპლიკაციები	მიზნები მსჯელობის, შესაბამისი ნაწარმოებების დათვალიერების და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განგავითაროთ მოსწავლეების ეკოლოგიური აზროვნება, შემოქმედებითობა და დეკორატიული უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
37. ვხატავთ პეიზაჟს	მიზნები პასტელის ტექნიკით პეიზაჟის შესრულების საფუძველზე განგავითაროთ მოსწავლეთა კომპოზიციური უნარი, სივრცის, ფერისა და ფორმის ფლობა. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
38. ცხოველები მხატვრის თვალით	მიზნები საილუსტრაციო მასალის დათვალიერების, მსჯელობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განგავითაროთ ინტერესი გარემოსადმი და ხატვის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
39. სიმეტრია ბუნებასა და ხელოვნებაში	მიზნები გაგაცნოთ მოსწავლეებს ტერმინები „სიმეტრია“ და „ასიმეტრია“, მონოტიპიის ახალი ტექნიკით ნამუშევრის შესრულების საფუძველზე განგავითაროთ მოსწავლის შემოქმედებითობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.
40. შემაჯამებელი გაკვეთილი .	მიზნები მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
41. დედის დღე	მიზნები პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების საფუძველზე განგავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, გემოვნება, დეკორატიული და შემოქმედებითი უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
42. საადღგომო სამშენისი	მიზნები უჩვეულო საადღგომო სამშენისის შესრულების საფუძველზე განგავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, ფერის გრძნობა და ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.
43. ჰორიზონტის ხაზს ზემოთ	მიზნები ვიზუალური მასალის დათვალიერების, წარმოსახვის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განგავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია, თვითმყოფადი ხედვა და კომპოზიციური უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
44. ხელოვნების მუზეუმში	მიზანი საილუსტრაციო მასალის დათვალიერების, მსჯელობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განგავითაროთ ინტერესი კულტურული მემკვიდრეობისადმი, კონსტრუირების და დეკორატიული უნარები და

	ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
45. დედაენის დღე	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავადრმაოთ მოსწავლეთა ინტერესი მშობლიური ენისადმი, განვავითაროთ ფანტაზია და შემოქმედებითობა. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
46. რა არის ფაქტურა	მიზნები გავაფართოვოთ მოსწავლეების ცოდნა ფაქტურის შესახებ, ფაქტურული კოლაჟის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა პრაქტიკული უნარ-ჩვევები და შემოქმედებითი უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
47. მხატვარი, რომელსაც უყვარს მუსიკა	მიზნები პაბლო პიკასოს ნაწარმოებთა დათვალიერებისა და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა და კოლაჟის ტექნიკით მუშაობის უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.
48. ელექტრომობილები მუყაოს რულონებისაგან	მიზნები მეორადი მასალებისაგან „ეკოლოგიური ტრანსპორტის“ – სათამაშო ელექტრომობილების დამზადების პროცესში გაგამახვილოთ მოსწავლეთა ყურადღება ეკოლოგიურ ფაქტორზე, განვავითაროთ კონსტრუირებისა და შრომის უნარები. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4.
49. გაზაფხულის პეიზაჟი თითების ანაბეჭდებით	მიზნები პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, პრაქტიკული უნარ-ჩვევები და ხელის მოტორიკა. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.
50. შემაჯამებელი გაკვეთილი	მიზნები მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება. შედეგები ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.

სასწავლო მასალის წარდგენის ფაზების ახსნა-განმარტება

გაკვეთილთა სტრუქტურა უნდა შეესაბამებოდეს სასწავლო მასალის წარდგენის შემდეგ ფაზებს:

ა. მოტივაცია

ბ. საკითხის დასმა, ამოცანის განსაზღვრა

გ. ძირითადი სასწავლო მასალა. (მაგ., ტექსტი, ილუსტრაცია)

დ. საწყის ეტაპზე შესასრულებელი სავარჯიშოები

ე. დამაგვირგვინებელ ეტაპზე შესასრულებელი სავარჯიშოები.

ვ. დამოუკიდებელი სამუშაო.

ა. მოტივაცია. მოტივაცია ნიშნავს სტიმულის ან მიზეზის არსებობას რაიმე მიზნის მისაღწევად ძალისხმევის გაკეთებისთვის. არსებობს მოსწავლის მოტივაციის გარეგანი და შინაგანი ფორმები. გარეგანი გულისხმობს, მაგალითად, ნიშნის მიღების სურვილს ან წარუმატებლობის შიშს. შინაგანი მოტივაცია გულისხმობს ახალი ცოდნის მიღების სურვილს, შემოქმედებითი ამოცანის გადაჭრისადმი ინტერესს და ა.შ. სწორედ მოტივაციის შინაგან ფორმაზეა ორიენტირებული სწავლების თანამედროვე კონცეფცია. შინაგანი მოტივაციის წარმოქმნისათვის აუცილებელი პირობაა პოზიტიური გარემო კლასში, მასწავლებლის მხრიდან მასტიმულირებელი, კეთილგანწყობილი დამოკიდებულება, მოსწავლის მზადყოფნა სწავლისათვის. მასალა სწორად უნდა იყოს ორგანიზებული. გაკვეთილის დასაწყისშივე მოსწავლეთა მოტივაციის უზრუნველსაყოფად გამოყენებულია შემდეგი ხერხები: ა) გაკვეთილი იწყება ფრაზით, სადაც ახალი მასალა ეყრდნობა უკვე არსებულ ცოდნას და გამომდინარეობს მისგან. ბ) გაკვეთილი იწყება ინტერესის აღმძვრელი ინფორმაციით, გ) გაკვეთილი იწყება ინტერაქტიური შეკითხვით.

ბ. საკითხის დასმა, ამოცანის განსაზღვრა. ეს გაკვეთილის მომდევნო ფაზაა. თუ მოსწავლეს გაცნობიერებული არა აქვს მიზანი, სასწავლო ამოცანა, მაშინ სწავლაც გაძნელებულია. თუ დავეხმარებით მას ამოცანის გააზრებაში, იგი მიზანმიმართულად შეეცდება მის მიღწევას. უმცროს კლასებში მასწავლებელს შეუძლია თავად გააცნოს იგი მოსწავლეებს (იხ. შინაარსისა და მიზნების რუკა.)

გ. ძირითადი სასწავლო მასალა. ნათელი, კარგად ჩამოყალიბებული მასალა ადვილად ასათვისებელია მოსწავლისათვის, რაც ზრდის მოტივაციას და გვეხმარება მიზნის მიღწევაში. მასალა – ინფორმაცია, რეპროდუქციები, კომპიუტერული გამოსახულებები, ფოტოები, სქემები – იძლევა იმის საშუალებას,

რომ გაკვეთილის მიზანი განვახორციელოთ. თუმცა კიდევ ერთხელ უნდა აღინიშნოს, რომ სურვილის შემთხვევაში მასწავლებელს შეუძლია გამოიყენოს დამატებითი რესურსები თავისი შერჩევით, მაგ., აჩვენოს მოსწავლეებს გაკვეთილის თემასთან დაკავშირებული სხვა რეპროდუქციები.

დ. საწყის ეტაპზე შესასრულებელი სავარჯიშოები. ამ ეტაპისთვის გამოიზრუნოს სავარჯიშოები შედარებით მარტივი უნდა იყოს, რომ მოსწავლეს არ გაუძნელდეს მისი შესრულება და არ შეუსუსტდეს მოტივაცია მომდევნო დავალების შესრულებისთვის.

ე. დამაგვირგვინებელ ეტაპზე შესასრულებელი სავარჯიშოები. რადგან წინა ეტაპზე სავარჯიშოს შესრულებისას მოსწავლემ უკვე გადალახა შედარებით იოლი ბარიერი, შემდეგი სავარჯიშო შეიძლება უფრო რთული იყოს.

ვ. დამოუკიდებელი სამუშაო. დამოუკიდებელი სამუშაო გაკვეთილის შემდეგი ეტაპია და შეიცავს პრაქტიკულ სამუშაოს, რომელიც მის თემატიკასთანაა დაკავშირებული. (მაგ., ხატვა ფერადი ფანქრებით, გუაშის ან აკვარელის საღებავებით, პასტელით, აპლიკაცია, ძერწვა, არქიტექტურული მოდელის კონსტრუირება, ქაღალდის პლასტიკა.)

გაკვეთილის დაგეგმვა კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიის მიხედვით

თანამედროვე საგანმანათლებლო პარადიგმა გაკვეთილის დაგეგმვის ბევრ ფორმას იცნობს. მათ შორის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარულია დაგეგმვის ტიპი, რომელიც კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიების საფუძველზეა შემუშავებული. იგი ხელს უწყობს მასწავლებელს, განსაკუთრებით ნათლად და მკაფიოდ ჩამოაყალიბოს როგორც გაკვეთილის კონკრეტული ამოცანები, პირობები და ხერხები, ასევე მისი გლობალური მიზნები და მიმართებები.

დღეს სკოლის მიზანია აღზარდოს თავისუფალი, განვითარებული და შემოქმედებითი პიროვნება, რომელსაც გააჩნია საკუთარი გამოცდილება და ძალუძს ორიენტირება მუდმივად ცვალებად სამყაროში. ამ მიზნის განხორციელებას დიდად უწყობს ხელს ამერიკელი პედაგოგების ჯ. სტილის, კ. მერედითის, ჩ. ტემპლის და ს. უოლტერის მიერ ჩამოყალიბებული კრიტიკული აზროვნების პედაგოგიური ტექნოლოგია.

ტექნოლოგია „კრიტიკული აზროვნების განვითარება“ გამომუშავებულია ჩრდილოეთ აიოვის უნივერსიტეტის და ჰობარტისა და უილიამ სმიტის კოლეჯების

კითხვის საერთაშორისო ასოციაციის მიერ. ეს ტექნოლოგია წარმოადგენს სტრატეგიებისა და მეთოდოლოგიური ხერხების სისტემას, რომელიც გამოყენება სხვადასხვა საგნობრივ სფეროებში, ნაშრომთა სხვადასხვა ფორმებსა და სახეობებში. იგი საშუალებას იძლევა, მივიღოთ ისეთი საგანმანათლებლო შედეგები, როგორებიცაა მუდმივად მზარდი და განახლებადი ინფორმაციის ნაკადთან ცოდნის სხვადასხვა სფეროებში მუშაობის უნარი; საკუთარი აზრის მკაფიოდ, ნათლად და კორექტულად გადმოცემის უნარი (წერილობით და ზეპირად); საკუთარი აზრის ჩამოყალიბების უნარი სხვადასხვა გამოცდილებების, იდეების და წარმოდგენების საფუძველზე; პრობლემების გადაჭრის უნარი; ჯგუფში მუშაობის და თანამშრომლობის უნარი; სხვა ადამიანებთან კონსტრუქციული ურთიერთობების აგების უნარი.

კრიტიკული აზროვნების ფორმირება განსაკუთრებით აქტუალურს იძენს ინფორმაციული სივრცის გაფართოების პერიოდში. საგანმანათლებლო სფეროში კრიტიკულ აზროვნებაში იგულისხმება: 1) თვისებათა და უნართა ერთობლიობა, რომელიც მოსწავლისა და მასწავლებლის კვლევითი კულტურის მაღალ დონეს განაპირობებს, 2) „შეფასებითი, რეფლექსური“ აზროვნება, რომლისთვისაც ცოდნა წარმოადგენს არა საბოლოო, არამედ საწყის წერტილს, 3) არგუმენტირებული და ლოგიკური აზროვნება, რომელიც საკუთარ გამოცდილებასა და გადამოწმებულ ფაქტებს ეყრდნობა.

„კრიტიკული აზროვნება“ განისაზღვრება, როგორც გონიერი რეფლექსური აზროვნება, რომელიც მიმართულია იმის გადაწყვეტაზე, თუ რა ვირწმუნოთ და რა ვაკეთოთ. კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგია ეხმარება მასწავლებელს, განავითაროს მოსწავლეებში ინფორმაციის აქტიური აღქმის, პრობლემის სხვადასხვა მხრიდან განხილვის, თავიანთი აზრების მიმართულების თვალყურის დევნისა და ლოგიკური დასკვნების გამოტანის, ურთიერთობის სხვადასხვა სიტუაციებში მიღებული ცოდნის გამოყენების უნარები.

კრიტიკული აზროვნება გულისხმობს ინფორმაციის არა უბრალო, არამედ გაცნობიერებულ ათვისებას. ანუ მოსწავლე კრიტიკულად უნდა მიუდგეს ინფორმაციას: გააანალიზოს იგი, შეადაროს, შეაფასოს, აირჩიოს და პასუხისმგებლობა იკისროს თავის არჩევანზე.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი: კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიის კონცეფცია გამორიცხავს მოსწავლეთა პასიურობას. ისინი აქტიურად არიან ჩართულები სწავლების პროცესში, ხოლო მასწავლებელი

ასრულებს კოორდინატორის როლს, რომელიც ეხმარება მოსწავლეს, აძლევს მიმართულებას, მაგრამ პირდაპირ არ აწვდის მზა ცოდნას.

კრიტიკული აზროვნების ტექნოლოგიის მიხედვით შედგენილი გაკვეთილი იგება საგანგებო სცენარის მიხედვით. მისი საბაზისო მოდელი შემდეგნაირად გამოიყურება:

- გამოწვევის ფაზა;
- შინაარსის რეალიზების ფაზა;
- ფიქრის და რეფლექსიის ფაზა.

გამოწვევის ფაზა

განვიხილოთ უფრო დაწვრილებით, თუ რას წარმოადგენს კრიტიკული აზროვნების გამოწვევის ფაზა, რა თავისებურებები გააჩნია მას და რა მეთოდები გამოიყენება ამ სტადიაზე.

გამოწვევის ფაზა განკუთვნილია იმისთვის, რომ გამოიწვიოს:

- მოსწავლეთა მეხსიერებაში ის ინფორმაცია, რომელიც ამ გაკვეთილზე გამოადგებათ,
- ინტერესი ახალი თემისადმი,
- მოსწავლეთა აქტიურობა.

გამოწვევა გადამწყვეტია იმ თვალსაზრისით, რომ იგი გაკვეთილის ტემპსა და ტონს განაპირობებს. სწორედ ამ ეტაპზე ხორციელდება არამარტო გავლილი მასალის გამეორება (ჩვეული ტერმინებით თუ ვისაუბრებთ), არამარტო ცოდნის ანალიზი, არამედ ყველაზე მთავარი – იქმნება დადებითი მოტივაცია, ხდება ინტერესის ფორმირება.

კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი მომენტი: გამოწვევის ფაზა მიმართულია ყველა მონაწილეთა აქტიურ ჩართვაზე, თუკი ადრე პასიური მოსწავლეები განზე რჩებოდნენ, უთმობდნენ რა ასპარეზს უფრო აქტიურებს, ახლა ეს გამორიცხულია. კლასის ყველა მოსწავლე იღებს მონაწილეობას მუშაობაში. მასწავლებლის მიზანია დაეხმაროს მოცემულ თემაში დაგროვილი ცოდნის სისტემურ ჩამოყალიბებაში, გამოავლინოს შეუთანხმებლობები, გაურკვევლობები, ხარვეზები და გამოავლინოს ის ამოცანები, რომლებიც გადაწყვეტას საჭიროებენ. ამგვარად, გაკვეთილზე გამოწვევის ფაზა რამდენიმე ამოცანის გადაჭრას ემსახურება:

- დადებითი მოტივაციის ფორმირებას,
- მოსწავლეებში ახალი თემის მიმართ ინტერესის გამოწვევას,
- გაკვეთილის მთავარი მიზნის ჩამოყალიბებას,
- იმ ამოცანების მონახაზის შექმნას, რომლებიც გაკვეთილზე განიხილება,

- მოსწავლეთა გააქტიურებას, მუშაობაში მათ ჩართვას.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

ამ სტადიაზე ხდება მოსწავლეთა მიერ ახალი ინფორმაციის მიღება და მისი დამუშავება. გაკვეთილის ამ სტადიის ფუნქციებია:

- საინფორმაციო. მოსწავლეები იძენენ ახალ ინფორმაციას, მუშაობენ მასთან, აანალიზებენ და გაიაზრებენ მას, აფასებენ და აღარებენ იმ ცოდნას, რაც უკვე გააჩნიათ.

- სისტემატიზაციური. გააზრების ფაზის ყველა მეთოდი მიმართულია იმაზე, რომ მოსწავლეებმა არამარტო აითვისონ ახალი ინფორმაცია, არამედ მისი სისტემატიზაციაც შეძლონ, ასე ვთქვათ, განაღებონ იგი თავიანთი მეხსიერების „თაროებზე“.

რაში მდგომარეობს მოსწავლეთა და მასწავლებელთა საქმიანობა შინაარსის რეალიზების სტადიაზე? კრიტიკული აზროვნების განვითარების გაკვეთილზე მასწავლებელს კოორდინატორის როლი ეკისრება. ასევე მისი მიზანი მდგომარეობს მოცემული თემისადმი მოსწავლეთა ინტერესის შენარჩუნებაში. ამასთან მნიშვნელოვანია, ბავშვების საქმიანობა ისეთი მიმართულებით წავიყვანოთ, რომ ახალი და ძველი ცოდნის კავშირი ხაზგასმით გამოვავლინოთ. მოსწავლეები გაკვეთილის ამ ეტაპზე უნდა იყვნენ მაქსიმალურად აქტიურები. ისინი კითხულობენ, ისმენენ, იწერენ, დავალებებს ასრულებენ, ინიშნავენ და ა.შ. ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია საქმიანობის სახეობების მორიგეობა, ინდივიდუალური და ჯგუფური მუშაობის კომბინირება.

როგორც ვხედავთ, გააზრების ეტაპი გაკვეთილის იმ სტადიას მოიცავს, როდესაც მოსწავლეები ახალ ინფორმაციას ითვისებენ. ინფორმაცია შეიძლება სხვადასხვა სახისა იყოს:

- სახელმძღვანელოს პარაგრაფის ტექსტი;
- მასწავლებლის მიერ მომზადებული ტექსტი;
- ფილმი;
- პრეზენტაცია;
- თანაკლასელის მოხსენება;
- ლექცია;
- სტატია, ლექცია ინტერნეტში;
- აუდიომასალა და ა.შ.

მუშაობა ამ ფაზაზე მიმდინარეობს როგორც ინდივიდუალურად, ასევე ჯგუფურად. ამასთან მნშვნელოვანია, რომ ჯერ ინდივიდუალური გამოკვლევა და მსჯელობა ჩატარდეს და შემგომ ჯგუფური მუშაობა.

რეფლექსიის ფაზა

რა არის რეფლექსია? ლექსიკონში მკაფიოდ არის განმარტებული: რეფლექსია არის თვითანალიზი, თვითშეფასება, „ჩახედვა საკუთარ თავში“. გაკვეთილებთან მიმართებაში, რეფლექსია არის გაკვეთილის ეტაპი, რომლის დროსაც მოსწავლეები თავად აფასებენ თავიანთ მდგომარეობას, ემოციებს და თავისი მუშაობის შედეგებს.

რისთვის არის საჭირო რეფლექსია?

სწავლის პროცესი გაცილებით ადვილი ხდება როგორც მოსწავლისთვის, ასევე მასწავლებლისთვისაც, თუკი ბავშვი ხვდება:

- რისთვის სწავლობს იგი მოცემულ თემას, როგორ გამოადგება მას იგი მომავალში
- რა მიზანს უნდა მიაღწიოს ამ გაკვეთილზე
- საერთო საქმეში რა წვლილის შეტანა შეუძლია მას
- შეუძლია თუ არა მას ადეკვატურად შეაფასოს თავისი და სხვების შრომა.

რეფლექსიის ჩატარება შეიძლება როგორც გაკვეთილის ბოლოს, ასევე გაკვეთილის ნებისმიერ სტადიაზე და ასევე შესწავლილი თემის, მასალის შეჯამების სტადიაზე.

კომენტარები მასწავლებლის წიგნზე

მასწავლებლის II კლასის წიგნში მოცემულია სანიმუშო გაკვეთილების სცენარები, რომლებიც ზემოთ უკვე აღნიშნული კრიტიკული აზროვნების განვითარების ტექნოლოგიის მიხედვითაა დაგეგმილი. ეს ხერხი დაეხმარება მასწავლებელს პროგრამით გათვალისწინებული მიზნების და შედეგების მიღწევაში. მოცემული აქტივობები წარმოადგენს იმის ნიმუშს, თუ რა პრაქტიკული ქმედებითაა შესაძლებელი ამა თუ იმ შედეგის მიღწევა. აქვე მითითებულია სხვა შედეგებიც, რომლებსაც შეიძლება დაუკავშირდეს ყოველი კონკრეტული აქტივობა.

ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს ზოგიერთი საკითხი, რომელიც ამ აქტივობების პრაქტიკულ გამოყენებასთან არის დაკავშირებული:

- მიუხედავად იმისა, რომ წიგნში საკმაოდ დეტალურადაა აღწერილი არა მარტო შემოთავაზებული აქტივობები, არამედ საუბრები და დიალოგებიც,

მნიშვნელოვანია გვახსოვდეს, რომ სავალდებულო არ არის მოცემული აქტივობების ზუსტად შესრულება - საჭიროების შემთხვევაში მასწავლებელს შეუძლია გარკვეული სახეცვლილების შეტანა, მაგ., თემის, მასალის ან ტექნიკის შეცვლა, აქტივობის გამარტივება ან გართულება, ან სხვა მსგავსი აქტივობით შეცვლა, თუ ეს ხელს არ შეუშლის შედეგის მიღწევას.

- მასწავლებელს შეუძლია, მოცემული აქტივობების როგორც გაერთიანება, ასევე ორ ან მეტ გაკვეთილზე განაწილება; ასევე, აქტივობის სასწავლო წლის განმავლობაში რამდენჯერმე (მცირედი სახეცვლილებით) გამეორება.
- სავალდებულო არ არის აქტივობების ჩატარება მოცემული თანმიმდევრობის მიხედვით. ვინაიდან ცხრილში მოცემულია წლის ბოლოს მისაღები შედეგების მისაღწევად რეკომენდებული აქტივობები, მასწავლებელმა მათი თანმიმდევრობა, მონაცვლეობა თუ გამეორება უნდა შეარჩიოს ისე, როგორც თავად მიიჩნევს მიზანშეწონილად.
- მოცემული აქტივობების სირთულის დონე ისე არის შერჩეული, რომ მათი შესრულება არ უნდა წარმოადგენდეს დაუძლეველ ამოცანას ნებისმიერი მონაცემების მქონე მოსწავლისათვის. თუ ზოგიერთი მოსწავლე სხვებზე იოლად ითვისებს მასალას და უფრო სწრაფად ასრულებს დავალებებს, მასწავლებელს შეუძლია შესთავაზოს მას იმავე დავალების ოდნავ გართულებული ვარიანტი და პირიქით, თუ მოსწავლე ნელა ითვისებს მასალას, უჭირს დავალების შესრულება, მასწავლებელმა მას უნდა გაუმარტივოს დავალება.
- მასწავლებელმა უნდა მიაქციოს ყურადღება, რომ მოსწავლეებმა მათი სახელმძღვანელოს შემადგამებელ გაკვეთილებში მოცემული აქტივობები არ შეასრულონ უშუალოდ წიგნში.

წინასწარი პრაქტიკული რჩევები

საკლასო ოთახი

საკლასო ოთახი უნდა შეესაბამებოდეს ბავშვის ჯანმრთელობისთვის საჭირო ზოგად პარამეტრებსა და იმ სპეციფიკურ მოთხოვნებსაც, რომლებიც სახვითი ხელოვნების პრაქტიკული და თეორიული შემადგენელი ნაწილების სწავლების პროცესის სრულყოფილი ჩატარებისთვისაა საჭირო. ეს ნიშნავს, რომ ოთახში ჩვეულებრივი ავეჯისა და მოწყობილობების გარდა, უნდა იყოს:

- სტენდები ნამუშევრების გამოსაფენად, სპეციალური კარადა სახატავი და სხვ. მასალების, იარაღების და ნამუშევრების, ასევე სხვა აუცილებელი სასწავლო მასალების – რეპროდუქციების, სლაიდების, კომპიუტერული დისკების შესანახად.
- სასურველია, რომ ოთახში იყოს ონკანი.
- საჭიროა აგრეთვე კომპიუტერი და პროექტორი ცნობილი მხატვრების ნამუშევრების და სხვა სასწავლო მასალების და პრეზენტაციების საჩვენებლად.
- დიდი მნიშვნელობა აქვს განათების ხარისხს – ნათელი გარემო აუცილებელია როგორც პრაქტიკული მუშაობის, ასევე რეპროდუქციების და ილუსტრაციების დათვალიერების დროს. ამავე დროს, ფანჯრებზე უნდა იყოს მუქი ფარდები, რათა პროექტორის მუშაობის დროს იყოს საშუალება ოთახის დაბნელებისა.

მასალები და იარაღები:

იმ შემთხვევაში, თუ მოსწავლეებს არ აქვთ დაგეგმილი აქტივობის ჩატარებისთვისთვის აუცილებელი მასალა, მასწავლებელს შეიძლება შეექმნას პრობლემა (მაგ. მასწავლებელს დაგეგმილი აქვს ასწავლოს მოსწავლეებს ფერების შეზავება, მათ ნაწილს კი მხოლოდ ფლომასტერები აქვს მოტანილი). ეს აიძულებს მასწავლებელს, არასრულყოფილად ჩაატაროს დაგეგმილი სამუშაო. ამიტომ სასურველია, მასწავლებელმა უზრუნველყოს კლასში მასალის ერთგვაროვნება: ან სკოლამ მოიმარაგოს მასალა, ან მშობლებმა შეიძინონ მასწავლებლის მიერ რეკომენდებული მასალა, რომელიც ჩაბარდება მასწავლებელს და მოსწავლეებს არ მოუწევთ მისი თან ტარება, შესაბამისად, მასწავლებელს ყოველთვის ხელთ ექნება დაგეგმილი აქტივობისთვის საჭირო მასალა.

მასწავლებელს შეუძლია, შეიტანოს საკუთარი კორექტივები ნებისმიერი აქტივობის მასალაში. აქტივობების უმეტესობის მასალის ჩამონათვალში იგულისხმება გარკვეული ალტერნატივები: პლასტილინი შეიძლება შეიცვალოს მარილიანი ცომით, ფერადი ქაღალდების ნაცვლად შეიძლება ფერადი ქურნალებიდან ამოჭრილი გვერდების გამოყენება, მოსწავლეებმა, მძივების, ბისერის ნაცვლად შეიძლება იხმარონ გაფერადებული წვრილი კენჭები, პატარა ღილები, ბრინჯი, წვრილად დაჭრილი ნაძვისხის წვიმა... მასწავლებელმა უნდა ჩააგონოს მოსწავლეებს, რომ მათ უნდა თავად მოიძიონ, მოიფიქრონ, გამოცადონ და გამოიყენონ სხვადასხვა მასალა.

აუცილებელი მასალის ჩამონათვალი:

- **წინსაფრები** – გარდა იმისა, რომ იცავს ტანსაცმელს საღებავის ლაქებისგან, წინსაფარი განაწყოებს მოსწავლეებს მუშაობისთვის.
- **ცელოფანი** – მერხების დასაცავად საღებავის, პლასტილინის, წებოს ლაქებისგან.
- **ერთჯერადი სველი ხელსახოცები**
- თუ კლასში არ არის **ონკანი**, მასწავლებელს მოუწევს **სუფთა წყლის** მომარაგება, (რათა მოსწავლეებმა ხშირად გამოცვალონ ფუნჯის ნარეცხი წყალი, რომელიც მალე შავდება, აფუჭებს ნამუშევარს და მოსწავლეებმა გაკვეთილის დროს არ ირბინონ სკოლის დერეფანში წყლის გამოსაცვლელად); ასევე, მასწავლებელს დასჭირდება რაიმე მოზრდილი ჭურჭელი ჭუჭყიანი წყლის გადასადგომად.
- **A4 ფურცლების 500 ცალიანი შეკვრა** - (30 მოსწავლეზე) კვირაში 2 გაკვეთილზე თუ დახატავენ 4 ნახატს – ყოფნის 1 თვე. (სახატავ რვეულებში საღებავებით ხატვა მოუხერხებელია, რადგან საღებავი სწრაფად არ შრება და მოსწავლე ვერ შეძლებს ახალი ნამუშევრის სუფთა გვერდზე დახატვას ისე, რომ არ გააფუჭოს უკვე შესრულებული ნამუშევარი).
- **ფერადი ფურცლები** - თითო მოსწავლეზე 1 შეკვრა სემესტრში (მოსწავლეებს ურიგდება იმ ზომის და რაოდენობის ფურცლები, რაც საჭიროა კონკრეტული აქტივობისთვის. ყოველი აქტივობის შემდეგ მორჩენილი ფურცლების გამოსაყენებლად ვარგისი ზომის ნარჩენები ინახება მომდევნო აქტივობებისთვის).
- **მუყაო** – (ტკბილეულის კოლოფები, შესაფუთი ყუთები და სხვ.)
- **აკვარელის საღებავები**
- **გუაშის საღებავები** – სასურველია, ყოველი აქტივობისთვის განაწილდეს პლასტმასის პალიტრებზე (1 კოლოფი ეყოფა 20 მოსწავლეს). თუ მოსწავლეები პირდაპირ ქილებიდან იხმარენ საღებავს, ქილებში ფერები სხვა ფერის საღებავით დაისერება და სახმარად უვარგისი გახდება).
- **პლასტმასის პალიტრა** - ყოველ მოსწავლეს უნდა ჰქონდეს ინდივიდუალური პალიტრა.
- **ღრუბელი**
- **ფუნჯები** – აკვარელის - სქელი, საშუალო და წვრილი; უხეში - წებოსთვის
- **შავი ფანქარი*** - რბილი - 2

- **ფლომასტერები*** –2 მოსწავლეზე 1 შეკვრა (იდება ჭიქებში - 2 მოსწავლეზე 1 ჭიქა).
- **სახაზავი***
- **მაკრატელი**
- **პლასტილინი** – ყოველ მოსწავლეზე 2 კოლოფი სემესტრში
- **წებო** – ქაღალდის მშრალი წებო და თხევადი - პოლივინილაცეტატის ემულსია (პევა)
- **წყლის ჭურჭელი ფუნჯების გასარეცხად** - 1/2 ლიტრიანი შუშის ან პლასტმასის ქილები (ყოველ მოსწავლეს ინდივიდუალურად)
- **საქაღალდე** – ყველა მოსწავლეს უნდა ჰქონდეს საკუთარი პორტფოლიო ნამუშევრების შესანახად.
- **საშლელი, სათლელი, სახაზავი, ფლომასტერები, შავი და ფერადი ფანქრები, მშრალი წებო, ასევე სპეციალურად, კონკრეტული აქტივობისთვის საჭირო მასალები (მაგ. მარცვლეული, პატარა კოლოფები, ნაჭრები, ძაფები, ღილები, მძივები, ფოთლები, კენჭები...) მოსწავლეებს დააქვთ სახლიდან, დანარჩენი მასალა კი სასურველია, ინახებოდეს კლასში.**
- **მოსწავლეებელს შეუძლია შესთავაზოს მოსწავლეებს, შეაგროვონ მსგავსი მასალა და შეინახონ სკოლაში (საერთო ხმარებისთვის), საჭიროების შემთხვევაში გამოსაყენებლად..**

სხვა მასალა:

აკრილის საღებავები – გამოიყენება სხვადასხვა ნაკეთობის შესაღებად, რადგან აკრილის საღებავი სწრაფად შრება და გუაშისა და აკვარელისგან განსხვავებით, გამშრალი წყალში აღარ იხსნება. (აკრილის საღებავი შეიძლება შეიცვალოს თხევად წებოში გახსნილი გუაშით).

სამუშაო ადგილის დალაგება:

მოსწავლემ უნდა ისწავლოს საღებავების ხმარება და მათი მოვლა: საღებავები შეაზავოს პლასტმასის პალიტრაზე, ან დამხმარე ფურცელზე და არა საღებავის ქილებში; ფერიდან ფერზე გადასვლისას არ ჩააწოს გაურეცხავი ფუნჯი საღებავში - ფუნჯი გარეცხოს წყლიან ქილაში; სამუშაოს დამთავრების მერე არ დატოვოს საღებავი თავდაუხურავი, პალიტრა და ფუნჯი კი გაურეცხავი და არ ჩააღაგოს ფუნჯები ქილაში თავდაყირა.

გაკვეთილის დამთავრებისას მოსწავლეები აგროვებენ და ინახავენ მორჩენილ, გამოსადეგ მასალას (სუფთა საღებავებს, ფერადი ქაღალდის ნარჩენებს და სხვა),

რეცხავენ ფუნჯებს, ასუფთავებენ სამუშაო ადგილს (მაგიდა, იატაკი), ინახავენ ნამუშევრებს საქაღალდეებში.

მოსწავლეებს მუშაობისას ყოველთვის უნდა ჰქონდეთ მაგიდის საწმენდი ტილო, რათა საჭიროების შემთხვევაში გაამწრაფონ და გაასუფთავონ სამუშაო ადგილი, გაიწმინდონ ხელები...

ყველა ნამუშევარს უკნიდან უნდა ეწეროს სახელი, გვარი და თარიღი, მოსწავლეებმა საკუთარი სახელი და თარიღი უნდა დააწერონ მუშაობის დაწყებამდე, რადგან მერე, სველ ნამუშევრებზე ამის გაკეთება ძნელია (ეს აქტი გარკვეულ პასუხისმგებლობას იწვევს იმ ფურცლის მიმართ, რომელზეც ნამუშევარი უნდა შესრულდეს - მოსწავლეები ტყუილად აღარ დაჯდებიან ფურცელს).

გაკვეთილის ბოლოს, საქაღალდეებში ნამუშევრების შენახვისას რომ არ წარმოიქმნას ქაოსი, ეს საქმე უნდა დაევალოს 2-3 (ყოველ ჯერზე სხვადასხვა) ბავშვს, რომლებიც დაახარისხებენ და ჩაალაგებენ ნამუშევრებს. ამით მიეჩვევიან ერთმანეთის ნამუშევრების გაფრთხილებას. ხშირად, ნამუშევრები ვერ ასწრებს გაკვეთილის დამთავრებისთვის გაშრობას. სველი ნამუშევრების ერთმანეთზე დალაგება ან საქაღალდეებში შენახვა არ შეიძლება. მასწავლებელმა, ნამუშევრები გასაშრობად უნდა დააღაგოს უსაფრთხო ადგილას (ფანჯრის რაფა, თარო) და პასუხისმგებელ მოსწავლეებს დაევალოს მათი მომდევნო შესვენებაზე შენახვა.

პორტფოლიო

სასურველია, მოსწავლეების ნახატები ინახებოდეს კლასში, შესაფერისი ზომის საქაღალდეებში, რომლებიც მოსწავლეებს შეუძლიათ საკუთარი ხელით დაამზადონ. როდესაც ნამუშევრები ერთადაა მოგროვილი და დათარიღებული, მასწავლებლისთვის თვალსაჩინო ხდება ყოველი მოსწავლის პროგრესი, მიღწევები. ყოველ მოსწავლეს აქვს საკუთარი პორტფოლიო, საქაღალდეებს აწერიათ მოსწავლის სახელი, გვარი და სასწავლო წლის, ან კლასის აღმნიშვნელი ციფრი. შემაჯამებელი გამოფენის მერე მოსწავლეებს შეუძლიათ წაიღონ ნამუშევრები სახლში (იმ ნამუშევრების გარდა, რომლებიც მასწავლებელს ესაჭიროება შეფასების ან სხვა მიზნებისათვის). როდესაც მოსწავლეები ხედავენ, რომ მათი ნამუშევრები მოწესრიგებულად ინახება, შრომას პატივს სცემენ, ისინი მეტი პასუხისმგებლობით ეკიდებიან გაკვეთილებს.

სავარჯიშო რვეულები

ეს არის რვეული (სასურველია უჯრებიანი ფურცლებით), რომელშიც მოსწავლე გაკვეთილის მსვლელობის დროს, სამახსოვროდ იწერს ახალ ტერმინებს,

სახელებს, ინიშნავს ტექნოლოგიურ ნიუანსებს, საშინაო დავალებებს, მომდევნო გაკვეთილისთვის მოსატან მასალას... აკეთებს სავარჯიშოებს, პატარა ესკიზებს; ექსკურსიებზე მოსწავლეები ამ რვეულში ინიშნავენ შთაბეჭდილებებს, აკეთებენ ჩანახატებს; ინიშნავენ გაჩენილ შეკითხვებს, წერენ საკუთარ მოსაზრებებს, რეფერატებს მოცემულ თემაზე... ჩაინიშნავენ სადისკუსიო თემებს, მათთან დაკავშირებულ შეკითხვებს და შენიშვნებს. სავარჯიშო რვეულების წარმოება დაეხმარება მოსწავლეებს დაიმახსოვრონ და შეაფასონ ნანახი თუ შესწავლილი, ისწავლონ წერა სხვადასხვა მიზნისთვის, შეძლონ აზრების და იდეების გამართულად გამოხატვა წერილობითი ფორმით, მიაჩვევს მათ ორგანიზებულობას. როდესაც მასწავლებელი ავალებს მოსწავლეებს რაიმე თემაზე სავარჯიშო რვეულებში საკუთარი მოსაზრების ჩაწერას და შემდეგ ჩანაწერის კლასის წინაშე წაკითხვას, ამით იგი აჩვენებს მოსწავლეებს საკუთარი აზრის საჯაროდ, თამამად და გამართულად გამოთქმას. მასწავლებელი არ კითხულობს სავარჯიშო რვეულებს და არ ასწორებს ჩანაწერებს.

დროის ორგანიზება:

იმისთვის, რომ გაკვეთილის დრო მთლიანად დაეთმოს მუშაობას, სასურველია, რომ გაკვეთილის დაწყებისთვის მასალა გამზადებული იყოს. მასალის დარიგების პროცედურას მიაქვს 10-15 წუთი. მზადება იწყება გაკვეთილის წინ, შესვენებაზე. მასწავლებელი ანაწილებს მასალას (ანაწილებს საღებავებს პალიტრებზე, ანაწილებს სახატავ ან ფერად ფურცლებს საჭირო ზომის და რაოდენობის მიხედვით და ა.შ.), მოსწავლეებს მოაქვთ წყალი, ალაგებენ მაგიდებზე მასალას.

სანიმუშო გაკვეთილების სცენარები

თავი I

1. პირტი ზღაპრის მრავალსახეობა

მიზნები: განვამტკიცოთ მოსწავლეების ცოდნა ხელოვნების დარგებისა და ჟანრების შესახებ, პრაქტიკული აქტივობის – ზღაპრის ილუსტრაციის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა წარმოსახვის უნარი, შემოქმედებითობა და ხატვის უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები პასტელებით ან ფერადი ფანქრებით ასრულებენ ილუსტრაციას ანდერსენის ზღაპრისათვის „ქალთევზა“.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.

ინტეგრირება

ენა და ლიტერატურა

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ფურცლები, გრაფიტის ფანქარი და საშლელი, პასტელები ან ფერადი ფანქრები

ტერმინები

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს ჰანს კრისტიან ანდერსენის ზღაპრებზე. მოსწავლეები ყვებიან, თუ რომელი მათგანი წაუკითხავთ ან უნახავთ, რომელი უფრო მეტად. შემდეგ მასწავლებელი შეახსენებს მოსწავლეებს ზღაპარს „ქალთევზა“. მოსწავლეები ათვალიერებენ ილუსტრაციებს, სადაც გამოსახულია „ქალთევზას“ სიუჟეტი ხელოვნების სხვადასხვა დარგებში (ქანდაკება, ფერწერა, გრაფიკა, მულტფილმი, ბალეტი). ბავშვები ასახელებენ, რომელი გამოსახულება რომელ დარგს მიეკუთვნება და ჩამოთვლიან მათთვის ნაცნობ სახვითი ხელოვნების დარგებს და ჟანრებს.

მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, დახატონ ილუსტრაცია ზღაპრისთვის. მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ იმაზე, თუ რომელი მომენტებია ყველაზე საინტერესო დასახატი. მასწავლებელი ყურადღებას ამახვილებს იმაზე, რომ ბავშვებმა უნდა იფიქრონ რამდენიმე ვარიანტზე – მაგ: არა ქალთევზა, არამედ „ქალთევზა ესაუბრება ჯადოქარს“, ან „ქალთევზა და მისი მეგობრები მხიარულობენ წყალქვეშ“, ან „ქალთევზა გადაარჩენს უფლისწულს“, და ა.შ. მასწავლებელი დიდ ფურცელზე (ან დაფაზე) 2-3 სწრაფ ჩანახატს უჩვენებს ბავშვებს, მაგრამ ურჩევს, თავად მოიფიქრონ კომპოზიცია.

შინაარსის რეალიზების ფაზა:

მოსწავლეები გრაფიტის ფანქრით ხატავენ კომპოზიციას. მუშაობის პროცესში მასწავლებელი თვალყურს ადევნებს მათ და საჭიროების შემთხვევაში აძლევს ამა თუ იმ რჩევას. ყურადღება ექცევა ნამუშევრის ფორმატის შერჩევას (ვერტიკალური ან ჰორიზონტალური), და ობიექტების თანაბარზომიერ განლაგებას. როდესაც

ესკიზი დასრულებულია, მოსწავლეები ფერადი ფანქრებით აფერადებენ მას. მასწავლებელი თვალყურს ადევნებს მუშაობის მსვლელობას და ეხმარება მათ პრაქტიკული ოსტატობის დაუფლებაში. გაკვეთილის ბოლოს მოსწავლეები აწყობენ ნამუშევართა გამოფენას.

რეფლექსიის ფაზა

მასწავლებელი და ბავშვები მსჯელობენ გამოფენილი ნამუშევრების შესახებ. მოსწავლეები ყვებიან, რითი დააინტერესა ისინი ამ ზღაპარმა, რომელი სცენები ამოირჩიეს და რატომ, როგორი გრძნობებია გამოსახული ამ სურათში, როგორ გადმოსცემს ამ გრძნობებს ფერი და ნახატი (მაგ.: „ჭრელ ტანსაცმელში გამოწყობილი თაგვები ძალიან სახალისოდ გამოიყურებიან“, და ა. შ.). მასწავლებელი ხელს უწყობს საუბრისას პოზიტიური და საქმიანი ატმოსფეროს შექმნას.

დამატებითი აქტივობები

შესაძლებელია:

ბავშვებმა მასწავლებლის დახმარებით გაინაწილონ როლები ზღაპრიდან და გაითამაშინ პატარ-პატარა ფრაგმენტები.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები გამოფენისთვის „ჩვენი საყვარელი ზღაპრები“.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოველინათ:

- სიუჟეტის შესაფერისი მომენტების შერჩევის უნარი;
- კომპოზიციის აგების ელემენტარული უნარი;
- პერსონაჟთა და გარემოს გამოსახვის უნარი (მარტივი ფორმებით);
- ილუსტრაციებზე საუბრის უნარი.

2. მხატვართა ხაზებით ბრიდჯით რაილისთან ერთად

მიზნები: გავადრმაოთ მოსწავლეთა ცოდნა გამოსახვის საშუალების – ხაზის და მისი მეშვეობით მოცულობის გადმოცემის ხერხის შესახებ, ბრიდჯით რაილის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, ფორმისა და რიტმის გრძნობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოცულობის გადმოცემა ფერადი ხაზების მეშვეობით ბ. რაილის სტილით.

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4,

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ფურცლები, გრაფიტის ფანქარი და საშლელი, ფლომასტერები.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ, თუ რა იციან მათ გამოსახვის საშუალების – ხაზის შესახებ (1 კლასი, გაკვ. 2. მხიარული ხაზები, 2 კლასი, გაკვ. 5. გრაფიკა – ნახატის ხელოვნება, გაკვ. 7. ვხატავთ მოცულობას ვახარელის შთაგონებით). ამის შემდეგ მასწავლებელი უჩვენებს მოსწავლეებს თანამედროვე ბრიტანელი მხატვრის ბრიდჯით რაილის ნამუშევრებს, რომლებიც ძირითადად ხაზებითაა შესრულებული. მოსწავლეები აღწერენ, თუ რას ხედავენ სურათებზე და რა შთაბეჭდილებას სტოვებენ ისინი, რა ფორმებსა და ფერებს ხმარობს მხატვარი, იქმნება თუ არა ხაზების მეშვეობით მოცულობისა და მოძრაობის შთაბეჭდილება.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები ასრულებენ ნამუშევარს ბრიდჯით რაილის სტილით. მასწავლებელმა უნდა გააფრთხილოს მოსწავლეები, რომ წიგნში მოცემული ვარიანტის ზუსტი გამეორება აუცილებელი არ არის: მათ შეუძლიათ, შეიტანონ ცვლილებები და საკუთარი ვარიანტი დახატონ.

გრაფიტის ფანქრით სახაზავის მეშვეობით იხატება სამი ურთიერთგადამკვეთი ხაზი, რითიც მიიღება ექვსი სამკუთხედი. სამ მათგანში, თითოს გამოტოვებით, ჩაიხატება შეზნექილი ხაზები, სამში – ამოზნექილი. შემდეგ სურათი გაფერადდება მუდერი ფერის ფლომასტერებით

რეფლექსიის ფაზა

მზა ნამუშევრები გამოიფინება კლასში. მოსწავლეები საუბრობენ თავისსა და სხვის ნამუშევრებზე და გამოთქვამენ თავის აზრს. მასწავლებელი სვამს კითხვებს: რა არის გამოსახული ნახატზე? იგრძნობა თუ არა მოცულობა? როგორი ხაზებია გამოყენებული? რა ფერებია გამოყენებული? რა მოგწონთ ამ ნამუშევარში?

დამატებითი აქტივობები

შესაძლებელია ამავე აქტივობის აპლიკაციის ხერხით შესრულება.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ ნამუშევრები მოსწავლეების პორტფოლიოებისთვის.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეყვინათ:

- ბრიდჯით რაილის სტილით ნამუშევრის შესრულების უნარი;
- ხაზისა და ფერის მეშვეობით მოცულობის გადმოცემის უნარი.

3. ვხატავთ ლაქებით ჯეკსონ პოლოკთან ერთად

მიზნები: გაეაღრმავოს მოსწავლეთა ცოდნა გამოსახვის კიდევ ერთი ხერხის – ლაქებით ხატვის შესახებ, ჯეკსონ პოლოკის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლეთა წარმოსახვა, ფერის მეშვეობით ემოციათა გამოხატვის უნარი და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ქმნიან ნამუშევარს პოლოკის სტილით დაშხეფების ხერხით.

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4,

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ფურცლები, გუაშის საღებავები, ფუნჯი, წყლიანი ჭურჭელი, ცელოფანი ან პლასტმასის სინი.

ტერმინები

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, ჩამოთვალონ მათთვის ნაცნობი გამოსახვის საშუალებები (სავარაუდო პასუხი: ხაზი, ფერი, ლაქა, მონასმი). შემდეგ მასწავლებელი აჩვენებს მოსწავლეებს თანამედროვე ამერიკელი მხატვრის ჯეკსონ პოლოკის ნამუშევრებს და ეკითხება, თუ რომელ გამოსახვის საშუალებას ხმარობს ძირითადად იგი (სავარაუდო პასუხი: ლაქას).

მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს იმის შესახებ, რომ პოლოკს არ აინტერესებდა რაიმე საგნების გამოსახვა, მას სურდა, პირდაპირ ფერების განლაგებით გამოეხატა თავისი გრძნობები. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ, თუ რა ეწოდება ასეთ ხელოვნებას (სავარაუდო პასუხი: უსაგნო, ანუ აბსტრაქტული ხელოვნება). მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, თუ რა ფერებს ხმარობს მხატვარი, რა განწყობას ქმნის პოლოკის ნამუშევრები, რას მოაგონებთ ეს ნამუშევრები, რას შეიძლება ისინი მივამსგავსოთ.

მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ პოლოკმა ხატვის ახალი ხერხი გამოიგონა: ის იატაკზე აფენდა ტილოს და პირდაპირ აშხეფებდა ზედ საღებავებს. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, თავადაც შეასრულონ ნამუშევრები დაშხეფების ხერხით.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები წინასწარ მოიფიქრებენ, თუ როგორი უნდა იყოს მათი ნამუშევარი: მხიარული თუ სევდიანი, ხალისიანი, მშვიდი და ა.შ, ან რას უნდა მოაგონებდეს მაყურებელს: მაგ., ზღვას, მდელოს, ტყეს, ცეცხლს და სხვ., და ამის მიხედვით არჩევენ საღებავებს.

ამის შემდეგ მოსწავლეები სახატავ ფურცელზე (იგი ან ცელოფანზე უნდა იდოს, ან პლასტმასის სინზე) აშხეფებენ ფუნჯით წყალში ძლიერად გაზავებულ გუაშის საღებავებს. ფერები ერთმანეთში რომ არ აირიოს, ლაქების ჯერ ერთი ფენა უნდა გაშრეს და შემდეგ დაეშხეფოს მეორე.

რეფლექსიის ფაზა

როდესაც ნამუშევრები მზად იქნება, მათ გამოფენენ კლასში. მოსწავლეები საუბრობენ იმაზე, თუ რისი გამოხატვა უნდოდათ თავიანთი ნამუშევრებით და გამოთქვამენ მოსაზრებებს იმაზე, თუ რას მოაგონებთ ან რა განწყობებს იწვევენ თანაკლასელთა ნამუშევრები.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

1. ფანტაზია და გემოვნება ჯეკსონ პოლოკის სტილით ნამუშევრის შექმნისას;
2. ფერის მეშვეობით საკუთარი განწყობის გამოსახვის უნარი.

4. ვხატავთ გეომეტრიული ფიგურებით რობერ დელონესთან ერთად

მიზნები: რობერ დელონეს ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული დავალების შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ გეომეტრიული ფორმებით ხატვის უნარი, ფორმისა და ფერის გრძნობა და ხატვის უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ქმნიან ნამუშევარს გეომეტრიული ფორმებით რობერ დელონეს სტილით..

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4,

ინტეგრირება

მათემატიკა

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ქაღალდი, გრაფიტის ფანქარი, საშლელი, პასტელები ან ფერადი ფანქრები და მრგვალი საგნები: მონეტები, თავსახურები ან სხვ.

ტერმინები

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ, რა ნამუშევრები აქვთ შესრულებული გეომეტრიული სხეულების მეშვეობით და რომელ მხატვართა ნაწარმოებებში მიუქცევიათ ყურადღება გეომეტრიული ფიგურების სიმრავლისათვის (1 კლასი, გაკვ. 3, „ვხატავთ გეომეტრიული ფორმებით“).

ამის შემდეგ მასწავლებელი აჩვენებს მოსწავლეებს რობერ დელონეს ნამუშევრებს და ეკითხება, რომელ გეომეტრიულ ფორმებს იყენებს მხატვარი (სავარაუდო პასუხი: წრეებს). შემდეგ მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ ეიფელის კოშკზე, იმაზე, თუ რას წარმოადგენს იგი და რომელ ქალაქში მდებარეობს. შემდეგ მოსწავლეები უჩვენებენ ეიფელის კოშკის გამოსახულებებს დელონეს ნამუშევრებზე. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, დახატონ წრეებით დელონეს სტილით თბილისის ხედი (ეიფელის კოშკის ნაცვლად მოსწავლეები დახატავენ თბილისის ტელეანძას).

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები გრაფიკის ფანქრით ხატავენ სხვადასხვა ზომის წრეებს. იმისთვის, რომ წრეების ფორმა კარგად გამოვიდეს, საჭიროა სხვადასხვა ზომის მონეტები, მრგვალი თავსახურები ან სხვა რამ, რასაც შეიძლება ფანქარი შემოვაველოთ.

სურათის ზედა მარჯვენა კუთხეში ხატავენ ტელეანძას (ზოგადი ფორმით). შემდეგ ნამუშევარს აფერადებენ მჟღერი, მხიარული ფერებით.

რეფლექსიის ფაზა

მზა ნამუშევრებს მოსწავლეები გამოფენენ კლასში და საუბრობენ იმაზე, თუ რა ფორმები და ფერები გამოიყენეს, როგორ განწყობას წარმოქმნის ეს ნამუშევრები.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- გეომეტრიული ფორმებით ნამუშევრის შექმნის უნარი;
- რობერ დელონეს სტილის აღქმის და მისი შთაგონებით მუშაობის უნარი;
- ფერის მეშვეობით მხიარული, ხალისიანი განწყობის გამოხატვის უნარი.

5. შემოღობვის ტყე და გუსტავ კლიმტი

მიზნები: გავაცნოთ მოსწავლეებს ტერმინი „პეიზაჟი“, გუსტავ კლიმტის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავადრმაოთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ქმნიან ნამუშევარს უჩვეულო ტექნიკით კლიმტის სტილით.

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4,

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ფურცელი, გუაშის საღებავები, სხვადასხვა სიგანის წებოვანი ლენტები, ფუნჯი და წყლიანი ჭურჭელი.

ტერმინები

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი უსვამს მოსწავლეებს კითხვებს: „მოდით გავიხსენოთ, რა ეწოდება ისეთ სურათს, რომელზეც ბუნების ხედებია გამოსახული?“ (სავარაუდო პასუხი: პეიზაჟი). „რისი გამოსახვა შეიძლება პეიზაჟზე?“ (სავარაუდო პასუხი: მინდორი, ტყე, მთები, სოფელი, ქალაქი და სხვ.) მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს იმის შესახებ, რომ პეიზაჟი ძალზე მნიშვნელოვანი ჟანრია და მისი გამოსახვა მხატვრებმა ძალზე შორეულ წარსულში დაიწყეს. მასწავლებელი აჩვენებს მოსწავლეებს შესაბამის რეპროდუქციებს ან კომპიუტერულ გამოსახულებებს საკუთარი არჩევანის მიხედვით და უყვება მათ შესახებ: როდის და სად არის შესრულებული ესა თუ ის ნაწარმოები, რა არის მასზე გამოსახული და ა.შ.

ამის შემდეგ მასწავლებელი და მოსწავლეები ათვალიერებენ კლიმტის ნაწარმოებებს და საუბრობენ იმაზე, თუ როგორ ფერებს ხმარობს მხატვარი, იგრძნობა თუ არა შემოდგომის თავისებური განწყობა, რა მსგავსება და განსხვავებაა კლიმტის მოცემულ ნამუშევრებს შორის, ვის რომელი მათგანი უფრო მოსწონს და რატომ.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები ასრულებენ შემოდგომის პეიზაჟს კლიმტის „არყის ხის ტყის“ შთაგონებით. მასწავლებელი უხსნის მათ, თუ როგორ უნდა გამოიყენონ დაშეფების თავისებური ტექნიკა: იქ, სადაც უნდა გამოისახოს ხეები, წებდება სხვადასხვა სისქის ლენტები (წინა ხეებისთვის უფრო განიერი, უკანა პლანზე განლაგებულებისთვის – უფრო წვრილები). როდესაც მოსწავლეები დააშეფებენ საღებავებს და ააძრობენ ლენტებს, ხის ღეროები თეთრად იქნება დარჩენილი.

რეფლექსიის ფაზა

როდესაც სამუშაო დასრულებული იქნება, მოსწავლეები გამოფენენ თავიანთ ნამუშევრებს. ისინი საუბრობენ იმაზე, თუ რამდენად საინტერესოა ახალი ტექნიკით მუშაობა, რითი განსხვავდება დაშეფების ასეთი ტექნიკა პოლოკის ტექნიკისაგან, როგორ შედეგს იძლევა იგი.

სასწავლო შეთავაზებები

შეიძლება ნამუშევართა გამოყენება გამოფენისთვის „წელიწადის ოთხი დრო“

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეფლინათ:

- შემოდგომის პეიზაჟის გამოსახვის უნარი გუსტავ კლიმტის სტილით;
- დაშეფების ტექნიკით მუშაობის უნარი.

6. ვასილი კანდინსკის წარმოსახვითი სამყარო

მიზნები: ვასილი კანდინსკის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაღრმავოთ მოსწავლეთა წარმოდგენა უსაგნო ხელოვნების შესახებ, განვაითაროთ მათი წარმოსახვა, ფერის გრძნობა და თვითგამოხატვის უნარი.

ამოცანები: მოსწავლეები ქმნიან ნამუშევარს კანდინსკის ნამუშევართა შთაგონებით.

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ფურცელი, გრაფიტის ფანქარი, საშლელი, ფუნჯი, გუაშის საღებავები და წყლიანი ჭურჭელი.

ტერმინები

უსაგნო, ანუ აბსტრაქტული ხელოვნება

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ, რას ნიშნავს უსაგნო, ანუ აბსტრაქტული ხელოვნება (სავარაუდო პასუხი: როდესაც მხატვარი არ გამოსახავს რაიმე საგნებს, არამედ ხატავს პირდაპირ ფერებით, ხაზებით, ლაქებით და ასეთნაირად გამოხატავს თავის სათქმელსა და განწყობას). მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს იმის შესახებ, რომ კანდინსკი თავის ადრეულ ნამუშევრებში ხატავდა ადამიანს და გარემოს ისე, როგორც ხედავდა, მაგრამ შემდეგ გადაწყვიტა, რომ ეს არ არის საჭირო და გრძნობების და აზრების გამოხატვა პირდაპირ ფერებით, ლაქებით და ხაზებითაც შეიძლება. მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ იმის შესახებ, სწორი იყო კანდინსკი თუ არა და თუ შეიძლება ფერებით და ხაზებით შენი განწყობა გადმოსცე.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები გუაშის საღებავებით ასრულებენ მოსამზადებელ სამუშაოს – ფერად წრეებს კანდინსკის ნაწარმოების მიხედვით „ფერადი კვადრატები კონცენტრიული წრეებით“.

შემდეგ სრულდება ძირითადი სამუშაო: მოსწავლეები ხატავენ ხის ღეროს და ფოთლების მაგივრად მიახატავენ მას „კანდინსკისეულ“ ფერად წრეებს.

რეფლექსიის ფაზა

როდესაც ნამუშევრები მზად იქნება, მოსწავლეები მათ გამოფენენ კლასში და საუბრობენ იმაზე, თუ როგორი განწყობის გამოხატვა უნდოდათ და რამდენად შეძლეს მიზნის მიღწევა.

დამატებითი აქტივობები

მოსწავლეებს შეუძლიათ აგრეთვე გამოიყენონ სხვა ტექნიკებიც, მაგალითად, აპლიკაცია, ან გამოიყენონ ბუნებრივი მასალები და შედგონ ფერადი წრეებით ბრტყელი ქვები.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ მოსწავლეთა ნამუშევრები გამოფენისთვის „ვხატავთ ცნობილი მხატვრების შთაგონებით“

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოველინათ:

- კანდინსკის სტილის აღქმის და მისი შთაგონებით მუშაობის უნარი;
- ფერის მეშვეობით თვითგამოხატვის უნარი.

7. მარკ შაგალის სიზმრები

მიზნები: განვაავითაროთ მოსწავლეთა ფანტაზია და წარმოსახვა მარკ შაგალის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე
ამოცანები: მოსწავლეები იგონებენ ფანტასტიკურ სიუჟეტს და ქმნიან ნამუშევარს შაგალის სტილით.

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4.

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ფურცლები, გრაფიტის ფანქარი და საშლელი, პასტელები ან ფერადი ფანქრები

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს იმის შესახებ, რომ ზოგჯერ მხატვრები თავიანთი წარმოსახვით ქმნიან ფანტასტიკურ სამყაროს, სადაც ყველაფერი სიზმრისა და ოცნების მსგავსია: ცაში ფრთოსანი საათები და თაიგულებიანი ქალთევზები დაცურავენ, წითელი ცხენები ვიოლინოს აკვნესებენ, ადამიანები ბედნიერებისაგან ჰაერში დაფრინავენ, სადღაც მიქრიან ფრთოსანი ცხენები, საყვირებზე უკრავენ ცისფერი ანგელოზები, დაფარფატებენ ზღაპრული ჩიტები. ასეთ საოცარ სურათებს ქმნიდა საფრანგეთში მოღვაწე რუსი მხატვარი მარკ შაგალი.

მოსწავლეები ათვალიერებენ შაგალის ნამუშევრებს და აღწერენ, რა არის მათზე გამოსახული, რა ფერებს და ფორმებს ხმარობს მხატვარი, როგორ გრძნობებს იწვევს მისი ნაწარმოებები. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, გაიხსენონ ყველაზე ლამაზი, ზღაპრული სიზმარი ან ოცნებით წარმოდგენილი ამბავი: უჩვეულო ქალაქი ან ბუნების ხედი, ფანტასტიკური არსებები და უცნაური საგნები და ა.შ., და დახატონ ეს ყველაფერი ნებისმიერი სასურველი მასალით.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები მოიფიქრებენ ფანტასტიკურ სიუჟეტს. ამის შემდეგ ისინი ასრულებენ ჩანახატს ფანქრით, ხოლო შემდეგ აფერადებენ მას ნებისმიერი სასურველი მასალით (პასტელი, ფერადი ფანქრები, აკვარელის ან გუაშის საღებავები).

რეფლექსიის ფაზა

სამუშაოს დასრულების შემდეგ მოსწავლეები გამოფენენ ნამუშევრებს კლასში და საუბრობენ იმის შესახებ, თუ რა არის გამოსახული მათ სურათებზე, ყვეებიან თავიანთ სიზმრებს და მოგონილ ისტორიებს, საუბრობენ იმაზე, თუ რომელმა ნამუშევარმა უფრო დააინტერესათ, რომელი გამოვიდა უფრო ზღაპრული და ფანტასტიკური და რატომ.

დამატებითი აქტივობები

შეიძლება ფანტასტიკური ისტორიის დასურათება და მისი აკინძვა ილუსტრირებული წიგნის სახით.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ მოსწავლეთა ნამუშევრები გამოფენისთვის „ეხატათ ცნობილი მხატვრების შთაგონებით“

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- შემოქმედებითობა და წარმოსახვის უნარი ფანტასტიკური ამბის მოფიქრებისა და გამოსახვის დროს.

8. პაულ კლეეს ფერადოვანი ციხე-სიმაგრე

მიზნები: პაულ კლეეს ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავაღრმაოთ მოსწავლეთა შემოქმედებითობა, მხატვრული ხედვა და ხატვის უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ხატავენ ნამუშევარს კლეეს სტილით

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ქაღალდი, უბრალო ფანქარი, საშლელი და შავი ფლომასტერი, აგრეთვე პასტელები, ან ფერადი ფანქრები ან ფლომასტერები.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი უსვამს კითხვას მოსწავლეებს: მათთვის უკვე ნაცნობი თანამედროვე მხატვრებიდან რომელი იყენებს ხშირად გეომეტრიულ ფიგურებს? (სავარაუდო პასუხი: რობერ დელონე, ვასილი კანდინსკი). მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს იმაზე, რომ გეომეტრიულ ფორმებს ხშირად იყენებდა თავის ნამუშევრებში კიდევ ერთი სახელგანთქმული ხელოვანი – გერმანული წარმოშობის შვეიცარიელი მხატვარი პაულ კლეე. მას ძალიან უყვარდა მოგზაურობა უცხო ქვეყნებში და მის სურათებზე ხშირად გხვდავთ თავისებურ, ორიგინალურად, უჩვეულოდ დანახული სამყაროს ხედებს: ეგვიპტეს და მდინარე ნილოსს, ტუნისის ხედებს, პალმებს, აღმოსავლურ არქიტექტურას, ზღაპრულ სასახლეებსა და ტაძრებს და ა.შ.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები ხატავენ ზღაპრულ სასახლეს გეომეტრიული ფორმებით პაულ კლეეს სტილით. თავდაპირველად უბრალო ფანქრით იხატება მართკუთხა გეომეტრიული ფორმებისაგან შემდგარი ნაგებობა. შემდეგ კონტურებს შემოავლებენ შავ

ფლომასტერს. ამის შემდეგ პასტელებით ან ფერადი ფანქრებით შეაფერადებენ სხვადასხვა ფერებით ყოველ გეომეტრიულ ფორმას.

რეფლექსიის ფაზა

მოსწავლეები გამოფენენ კლასში დასრულებულ ნამუშევრებს და საუბრობენ მათ შესახებ, აღნიშნავენ, როგორი ფორმები და ფერებია გამოყენებული, როგორ განწყობას გადმოსცემენ ისინი, რომელი ნახატები უფრო მოსწონთ და რატომ.

დამატებითი აქტივობები

გეომეტრიული ფორმებისაგან შედგენილი სასახლის გამოსახვა შესაძლებელია აგრეთვე მარტივი კომპიუტერული პროგრამის მეშვეობით, როგორებიცაა, მაგალითად, Paint , Tux Paint ან SmoothDraw.

სასწავლო შეთავაზებები

შეინახეთ მოსწავლეთა ნამუშევრები გამოფენისთვის „ვხატავთ ცნობილი მხატვრების შთაგონებით“

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოველინათ:

- შემოქმედებითობა, ფანტაზია და დეკორატიული ალღო კომპოზიციის მოფიქრების და შექმნის დროს.

9. ვაკეითებით აპლიკაციას სამკუთხედებით რუდოლფ ბაუერთან ერთად

მიზნები: აბსტრაქტული გეომეტრიული კომპოზიციის შექმნის და რუდოლფ ბაუერის ნამუშევართა გაცნობის საფუძველზე გავაფართოვოთ მოსწავლეთა წარმოდგენა თანამედროვე ხელოვნების შესახებ, განვაავითაროთ მოსწავლეთა დეკორატიული უნარები და აპლიკაციის ტექნიკით მუშაობის და ჯგუფური მუშაობის უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ქმნიან აბსტრაქტულ აპლიკაციას რუდოლფ ბაუერის სტილით.

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.

მასალა მოსწავლეთათვის:

ჭრელი ქაღალდის ფურცლები: (ძველი ნახატები, ჟურნალები, და სხვ.), მაკრატელი, წებო და ფუნჯი ან წებოს ფანქარი, სქელი მუყაოს ნაჭერი და თეთრი ქაღალდი.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 8-10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 8-10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ მათთვის ნაცნობი XX საუკუნის სახელგანთქმული მხატვრები, რომლებიც უსაგნო, ანუ აბსტრაქტულ ნაწარმოებებს ქმნიდნენ და ხშირად იყენებდნენ ამისთვის გეომეტრიულ ფორმებს (კლეე, კანდიდინსკი, დელონე და სხვ.), და ესაუბრება იმაზე, რომ მათთან ერთად ამ პერიოდში ასეთივე სტილით მუშაობდა კიდევ ერთი ცნობილი ხელოვანი – გერმანელი მხატვარი რუდოლფ ბაუერი. მოსწავლეები ათვალიერებენ რუდოლფ ბაუერის ნაწარმოებებს და საუბრობენ იმაზე, თუ რა ფორმებს და რა ფერებს იყენებს მხატვარი, როგორ შეგრძნებებს ბადებს ისინი: მოძრავს, მოუსვენარს, მკვეთრს თუ მშვიდს, დაწინარებულს.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები იყოფიან ჯგუფებად და ინაწილებენ სამუშაოს: ზოგიერთები ჭრიან ჭრელ ქაღალდებს სხვადასხვა ფორმის და ზომის სამკუთხედებად, სხვები აწებებენ მუყაოზე თეთრ ქაღალდს ფონისთვის (ან შეიძლება მუყაოს თეთრად შეღებვა). როცა მუყაო გაშრება, მასზე თანაბრად ანაწილებენ და აწებებენ ფერად სამკუთხედებს. მიიღება დეკორატიული კომპოზიცია აბსტრაქტული გეომეტრიული ფორმებით.

რეფლექსიის ფაზა

სამუშაოს დასრულების შემდეგ მოსწავლეები გამოფენენ თავიანთ ნამუშევრებს კლასში. მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ იმის შესახებ, თუ რამდენად გემოვნებითაა შერჩეული ფერები, რამდენად უხდება და შეეფერება ისინი ერთმანეთს, უთითებენ ძირითად, შედგენილ, ცივ და თბილ ფერებს.

დამატებითი აქტივობები

სამკუთხედებისაგან შედგენილი აბსტრაქტული დეკორატიული კომპოზიციის გამოსახვა შესაძლებელია აგრეთვე მარტივი კომპიუტერული პროგრამის მეშვეობით, როგორებიცაა, მაგალითად, Paint , Tux Paint ან SmoothDraw.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოველინათ:

10 არქიტექტორ ჰუნდერტვასერის ზღაპრული სასახლეები

მიზნები: გავაცნოთ მოსწავლეებს არქიტექტურის კიდევ ერთი დარგი – მწვანე არქიტექტურა, ფრიდენსრაის ჰუნდერტვასერის ნამუშევართა გაცნობის და პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე გავადრმოთ მოსწავლეთა ეკოლოგიური აზროვნება და შემოქმედებითობა.

ამოცანები: მოსწავლეები ქმნიან ნახატს ჰუნდერტვასერის ნაგებობების თემაზე.

შესაბამისობა სტანდარტთან

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.

ინტეგრირება

ბუნებისმეტყველება

მასალა მოსწავლეთათვის:

სახატავი ფურცელი, გრაფიტის ფანქარი, შავი ფლომასტერი, საშლელი, ფუნჯი, გუაშის საღებავები და წყლიანი ჭურჭელი.

ტერმინები

მწვანე არქიტექტურა

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი;
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი;
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გაიხსენონ, რა არის ეკოლოგია (სავარაუდო პასუხი: მეცნიერება გარემოს დაცვის შესახებ) და რა კავშირი აქვს მას ხელოვნებასთან (სავარაუდო პასუხი: ზოგიერთი ხელოვანი ცდილობს, თავისი შემოქმედებით ხელი შეუწყოს გარემოს დაცვას) მასწავლებელი ესაუბრება მოსწავლეებს იმაზე, რომ ასეთი იდეა ჰქონდა ავსტრიელ არქიტექტორსა და მხატვარს, ფრიდენსრაის ჰუნდერტვასერს. მას ძალიან აღელვებდა ეკოლოგიური პრობლემები, და იგი თვლიდა, რომ ხელოვნებას შეუძლია გარემოსა და ადამიანის შველა: ამისთვის ჩვენ უნდა ვიცხოვროთ არა უსახურ და უფერულ ერთნაირ კოლოფ-სახლებში, არამედ ფერადოვან შენობებში უჩვეულო, ზღაპრული ფორმებით, რომლებზეც ბალახი და ბუჩქები იზრდება. ასეთ შენობებს „მწვანე არქიტექტურას“ უწოდებენ. მასწავლებელი უჩვენებს მოსწავლეებს ჰუნდერტვასერის ნაგებობებს და უსვამს კითხვებებს: „მოგწონთ ჰუნდერტვასერის შემოქმედება? მოგინდებოდათ ასეთ სახლში ცხოვრება? როგორ გგონიათ, როგორ

განწყობაზე აყენებს ადამიანს ასეთი სახლი? როგორ გგონიათ, რატომ უწოდებენ ასეთ არქიტექტურას „მწვანეს“?

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები ხატავენ ჰუნდერტვასერის სტილის შენობას. ისინი ჯერ აკვირდებიან დეტალებს: ბოლქვისებურ, სპირალურ, ოვალურ ფორმებს და იხატავენ მათ უბრალო ფანქრით. შემდეგ მოსწავლეები ასრულებენ ფანქრით „ჰუნდერტვასერის სახლის“ მონახაზს. როდესაც მონახაზი მზად იქნება, მას შეაფერადებენ აკვარელის ან გუაშის საღებავებით. მასწავლებელი აფრთხილებს მოსწავლეებს, რომ მუშაობისას სიფრთხილეა საჭირო, რომ არ დაირღვეს ფორმების კონტურები. ამის შემდეგ ყველა ფორმის კონტურს ფრთხილად შემოავლებენ შავ ფლომასტერს ან შავი საღებავს წვრილი ფუნჯით.

რეფლექსიის ფაზა

როდესაც ნამუშევრები გაშრება, მოსწავლეები გამოფენენ მათ კლასში და საუბრობენ იმაზე, თუ რამდენად შეძლეს ჰუნდერტვასერისაგან მიღებული შთაბეჭდილების გამოხატვა, რას დაამატებდნენ ან მოაკლებდნენ თავიანთ სურათებს, მოსწონთ თუ არა ჰუნდერტვასერის იდეები და რატომ.

დამატებითი აქტივობები

შესაძლებელია ჰუნდერტვასერის სტილის შენობების აპლიკაციის ტექნიკით გამოსახვა.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეკლინათ:

- ინტერესი გარემოს დაცვისადმი და მწვანე არქიტექტურის დანიშნულების გაგების უნარი;
- შემოქმედებითობა და ფანტაზია ჰუნდერტვასერის სტილის ნაგებობის ხატვისას.

11. შემაჯამებელი ბაკვეთილი

მიზნები: მოსწავლეთა მიერ ათვისებული ცოდნისა და უნარ-ჩვევების შემოწმება.

ამოცანები: მოსწავლეები მონაწილეობენ ინტელექტუალურ თამაშში და აგრეთვე პრაქტიკული აქტივობის შესრულების საფუძველზე ახდენენ ათვისებული უნარების დემონსტრირებას.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5, ს.გ.დაწყ.(I).6.

მასალა/რესურსები მასწავლებლისთვის

ვიზუალური მასალა – რეპროდუქციები ან კომპიუტერული გამოსახულებები, სადაც ასახულია სხვადასხვა დარგისა და ჟანრის ნაწარმოებები, პროექტორი.

გაკვეთილის გეგმა

1. შესავალი საუბარი 3 წთ;
2. საკონტროლო თამაში-აქტივობა 12 წთ;
3. პრაქტიკული აქტივობა 15 წთ;
4. შედეგების ანალიზი 5 წთ.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი და მოსწავლეები აღნიშნავენ, რომელი ახალი ტერმინები და ცნებები შეისწავლეს, რა ტექნიკებს გაეცნენ, რომელ ახალ უნარ-ჩვევებს დაეუფლნენ. მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, ჩამოთვალონ, რა შეიტყვეს ახალი (მაგალითად: მათ განამტკიცეს თავიანთი ცოდნა ხელოვნების დარგების შესახებ, გაეცნენ თანამედროვე მხატვრების – ბრიდჯით რაილის, ჯეკსონ პოლოკის, რობერ დელონეს, გუსტავ კლიმტის, ვასილი კანდინსკის, მარკ შაგალის, პოლ კლეეს, რუდოლფ ბაუერის და ფრიდენსრაიხ ჰუნდერტვასერის შემოქმედებას, გააღრმავეს ცოდნა მხატვრული გამომსახველობის საშუალებების – ხაზის, ფერის, ლაქის შესახებ, ასევე გააღრმავეს ცოდნა გეომეტრიული ფიგურებით ხატვის სფეროში. ისინი აგრეთვე ფლობენ ფერადი ფანქრებით, პასტელით, აკვარელის და გუაშის საღებავებით და პლასტილინით მუშაობის ძირითად ხერხებს, შეუძლიათ შერეული მასალით მუშაობა, ფერადი ქაღალდის და სხვა შესაფერისი მასალის დაწებებით ბრტყელი ან მოცულობრივი ნამუშევრების შექმნა და არატრადიციული მასალების გამოყენება.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

თამაში „ვიპოვოთ გამონაკლისი“. მასწავლებელი ჰყოფს კლასს ჯგუფებად და უჩვენებს რეპროდუქციებს, სადაც ასახულია ერთტიპური ნაწარმოებები ერთი გამონაკლისით: მაგ., რამდენიმე თანამედროვე მხატვრის ნაწარმოები და ერთი – აღორძინების ხანის ან სხვა ძველი ეპოქის მხატვრის, რამდენიმე პეიზაჟი და ერთი – პორტრეტი და ა.შ. მასწავლებელი თავად ირჩევს, რა შეკითხვები დაუსვას მოსწავლეებს, მაგრამ ისინი ამ წელს გავლილი მასალის სფეროდან უნდა შეირჩეს.

თამაშის წესები: ჯგუფები პასუხობენ ერთმანეთის მიყოლებით, ისინი თითო ქულას (ვარსკვლავს, გულს, ყვავილს) იღებენ სწორ პასუხში, თუ პასუხი

არასწორია, შემდეგი ჯგუფი პასუხობს იმავე კითხვას. მასწავლებელი აქცევს ყურადღებას, რომ თამაშის წესები დაცული იყოს.

პრაქტიკული აქტივობა. პრაქტიკული უნარების დემონსტრირების მიზნით მოსწავლეები ასრულებენ მცირე მოცულობის პრაქტიკულ დავალებას, მაგ., კომპოზიციას სასურველი მასალით თავისუფალ თემაზე.

რეფლექსიის ფაზა

მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ ჩატარებულ თამაშზე და აფასებენ მიღებულ შედეგებს. მოსწავლეები გამოთქვამენ საკუთარ აზრს იმის შესახებ, თუ რამდენად კარგად გამოავლინეს მათ მიღებული ცოდნა და რა უნდა გააკეთონ იმისთვის, რომ ეს ცოდნა კიდევ უფრო გაღმავდეს. ასევე საუბრობენ შესრულებულ ნამუშევრებზე. მასწავლებელი მიუთითებს, თუ რა მიღწევები გამოავლინეს მათ პრაქტიკული უნარ-ჩვევების დაუფლების თვალსაზრისით და რისი დაუფლება იქნება კიდევ საჭირო. მასწავლებლის საუბარი ხელს უნდა უწყობდეს მოსწავლეების მოტივაციას, იყოს დადებითი და პოზიტიური, მაგრამ ამავე დროს შეიცავდეს საქმიან რჩევებს.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ:

- თამაშის მსვლელობის დროს გამოვლენილი ცოდნისა და უნარების მიხედვით;
- პრაქტიკული დავალების შესრულების პროცესში გამოვლენილი უნარ-ჩვევების მიხედვით.

თავი II

21. აიეზის სამეფოში

მიზნები: გავაცნოთ მოსწავლეებს ძველი ქართული სამეფოს – კოლხეთის ხელოვნება, კოლხური ოქრომჭედლობის ნიმუშების გაცნობის და პრაქტიკული სამუშაოს შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მათი მხატვრული ხედვა, დეკორატიული უნარები და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ კოლხური ოქრომჭედლობის ნიმუშის – ოქროს ჭედური გვირგვინის ასლს მუყაოსაგან.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).3, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.

ინტეგრირება

ისტორია

მასალა მოსწავლისათვის

მუყაო, მაკრატელი, წებო ან სტეპლერი, ოქროსფერი საღებავი.

გაკვეთილის გეგმა:

1. გამოწვევის ფაზა 10 წუთი
2. შინაარსის რეალიზების ფაზა 25 წუთი
3. რეფლექსიის ფაზა 10 წუთი

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ კოლხეთის სამეფოზე, მასწავლებელი ყვება ძველბერძნულ მითს მეფე აიეტის და მისი სამეფოს შესახებ, ახსენებენ ისტორიკოსთა ცნობებს კოლხეთის მაღალ კულტურაზე, მის სიმდიდრეზე, ოქროსმჭედლობის განვითარებაზე. მოსწავლეები ათვალიერებენ კოლხური ოქრომჭედლობის ნიმუშებს და საუბრობენ მათ შესახებ.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები ასრულებენ მუყაოსაგან კოლხური ჭედური გვირგვინის ასლს მუყაოსაგან. თავდაპირველად უნდა გამოიჭრას საჭირო ზომის მუყაოს ან სქელი ქაღალდის ლენტი და შეიკრას სტეპლერით ან წებოთი. შემდეგ უნდა გამოიჭრას და დაწებდეს გვირგვინზე კუთხოვანი ფოთლის ფორმის ორი დეტალი. ფოთლებს ახატავენ ორნამენტს. ორნამენტზე წაესმევა წებო პვა ისეთნაირად, რომ მივიდოთ რელიეფური ზოლები ან წერტილები. როცა წებო გაშრება, გვირგვინს შეღებავენ ოქროსფერი საღებავით – გუაშით ან პულვერიზატორით. გამოვა ჭედური ორნამენტის იმიტაცია.

რეფლექსიის ფაზა

მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ შესრულებულ ნამუშევრებზე და იმაზე, თუ როგორი გამოვიდა ისინი, ასევე ფიქრობენ იმაზე, კიდევ რა ინფორმაციის მოპოვება შეიძლება კოლხეთზე და მის კულტურაზე.

დამატებითი აქტივობები

შესაძლებელია დამზადებული „კოლხური ოქრომჭედლობის“ ნიმუშების გამოყენება აიეტის სამეფოს თემაზე დადგმულ სპექტაკლში.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეებს ვაფასებთ იმის მიხედვით, რამდენად შეძლეს მათ გამოეცლინათ:

- მუყაოსაგან „ჭედური“ გვირგვინის შესრულების უნარი.

თავი III

38. სიმეტრია ბუნებასა და ხელოვნებაში

მიზნები: გავაცნოთ მოსწავლეებს ტერმინები „სიმეტრია“ და „ასიმეტრია“, მონოტიპიის ახალი ტექნიკით ნამუშევრის შესრულების საფუძველზე განვავითაროთ მოსწავლის შემოქმედებითობა და პრაქტიკული უნარ-ჩვევები.

ამოცანები: მოსწავლეები ასრულებენ პეპლის გამოსახულებას მონოტიპიის ტექნიკით.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).1, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).5.

ინტეგრირება

ბუნებისმეტყველება

მასალა/რესურსები მასწავლებლისთვის

პეპლების ამსახველი ფოტოები ან კომპიუტერული გამოსახულებები, პროექტორი.

მასალა მოსწავლეთათვის:

გუაშის საღებავები, ფუნჯი, წყლიანი ჭურჭელი, მაგარი ცელოფანის ნაჭერი, მაკრატელი, წებო, ფერადი ზონარი.

ტერმინები

სიმეტრია, ასიმეტრია

გაკვეთილის გეგმა

1. შესავალი საუბარი 8-10 წუთი;
2. პრაქტიკული სამუშაო 25 წუთი;
3. ნამუშევართა წარდგენა 8-10 წუთი.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი აჩვენებს მოსწავლეებს ვიზუალურ მასალას და ესაუბრება იმის შესახებ, რომ ჩვენს გარშემო ბევრია საგნები, რომელთა ერთი ნაწილის ფორმები და ზომები თითქოს სარკესავით აირეკლავს მეორეს. ასეთ აგებულებას „სიმეტრიული“ ეწოდება. სიმეტრია ხშირად გვხვდება როგორც ცოცხალ, ისე უსულო ბუნებაში. იმ შემთხვევაში კი, თუ საგნის ნაწილები ერთმანეთს არ იმეორებს, მას „ასიმეტრიული“ ეწოდება. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, ამოიცნონ სიმეტრიული და ასიმეტრიული საგნები (სავარაუდო პასუხები: სიმეტრიულია პეპელა, თოვლის ფიფქი და სხვ.).

ამის შემდეგ მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, თუ რომელი სიმეტრიული ცოცხალი არსებები შეიძლება ნახონ გაზაფხულის მინდორზე (ჩიტები, პეპლები,

ხოჭოები და სხვ.). მოსწავლეები ყველიან, თუ როგორი პეპლები უნახავთ, რას აკეთებდნენ ისინი, როგორი ფორმები და ფერები ჰქონდათ. ამის შემდეგ მასწავლებელი სთავაზობს ბავშვებს, გაეცნონ გამოსახვის ახალ ტექნიკას და შეასრულონ პეპლების გამოსახულებები მისი მეშვეობით. იგი შეახსენებს მოსწავლეებს, რომ მათ უკვე იციან რამდენიმე ხერხი, რომლითაც კეთდება ანაბეჭდები – მაგალითად, მათ იციან ესტამპების შესახებ, რომლებიც მრავალჯერ შეიძლება დაიბეჭდოს რაიმე ფირფიტაზე ამოკვეთილი ფორმებით. მაგრამ არსებობს ანაბეჭდის გაკეთების უფრო ადვილი ხერხიც, რომლის მეშვეობით მხოლოდ ერთი გამოსახულების მიღება შეიძლება: ნახატი სრულდება რაიმე ზედაპირზე გუაშის საღებავებით, შემდეგ მას ზემოდან დაედება ფურცელი და მასზე ისეთივე გამოსახულება აღიბეჭდება.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მოსწავლეები იღებენ თეთრი ან გამჭვირვალე ცელოფანის ფურცელს (ცელოფანი არ უნდა იყოს ძალიან რბილი, რომ შეინარჩუნოს ფორმა და არ დაიჭმუჭნოს), მოკეცავენ მას შუაზე და გამოჭრიან პეპლის ფორმას. ამის შემდეგ ბავშვები გაშლიან ფურცელს, შეაფერადებენ ერთ მხარეს გუაშის საღებავებით და ისევ მოკეცავენ მას და დაატერენ ხელს, ძალიან ფრთხილად, რომ საღებავი ძალიან არ გაიდღაბნოს. მეორე მხარეს გამოვა ისეთივე გამოსახულება, ოღონდ სარკისებური. როდესაც საღებავი გაშრება, გადაკეცვის ადგილზე დაწებდება წვრილი ჭრელი ზონარი ან შეღებილი ქაღალდის ზოლი, ეს იქნება პეპელას „ზურგი“, ზონრის უფრო მოკლე ნაჭრები – პეპლის ულვაშები – კი დაწებდება ზემოთ, შუაში.

რეფლექსიის ფაზა

გაკვეთილის ბოლოს მოსწავლეები გამოფენენ თავიანთ ნამუშევრებს და საუბრობენ მათ შესახებ. მასწავლებელი სთავაზობს მათ, გაიხსენონ სიმეტრიული ფორმები, რომლებიც მათ უნახავთ: მაგ., სიმეტრიულია ფოთოლი, ნიჟარა, თოვლის ფიფქი, ადამიანის ფიგურა.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეს ვაფასებთ იმის მიხედვით, თუ რამდენად ავლენს იგი:

- ტერმინების „სიმეტრიის“ და „ასიმეტრიის“ სწორი გაგებისა და გამოყენების უნარს,
- სიმეტრიული გამოსახულების მონოტიპიის ტექნიკით შექმნის უნარს.

თავი IV

46. წყალში არეკლილი ქალაქი – ცივი და თბილი ფერები

მიზნები: გავაცნოთ მოსწავლეებს ტერმინები „ცივი და თბილი ფერები“, პრაქტიკული აქტივობების მეშვეობით განვავითაროთ მათი ფერის გრძნობა და დაკვირვების უნარი.

ამოცანები: მოსწავლეები ფერადი ფანქრებით ასრულებენ წყალში არეკლილი შენობების გამოსახულებას ცივი და თბილი ფერებით.

სტანდარტთან შესაბამისობა

ს.გ.დაწყ.(I).2, ს.გ.დაწყ.(I).4, ს.გ.დაწყ.(I).6.

მასალა მასწავლებლისათვის

ფერების ბორბლის გამოსახულება

მასალა მოსწავლეთათვის

სახატავი ფურცლები ან ალბომი, ფერადი ფანქრები, ფლომასტერები ან პასტელები, საშლელი.

ტერმინები

თბილი ფერები, ცივი ფერები

გაკვეთილის გეგმა

1. გამოწვევის ფაზა 5-8 წთ;
2. თამაში-აქტივობა 10-12 წთ;
3. შინაარსის რეალიზების ფაზა 20 წთ;
4. რეფლექსიის ფაზა 5 წთ.

გაკვეთილის მსვლელობა

გამოწვევის ფაზა

მასწავლებელი და მოსწავლეები საუბრობენ იმის შესახებ, თუ რა შეიტყვეს წინა წელს ფერების შესახებ, იმაზე, თუ რა არის „ფერების ბორბალი“, რომელი ფერებია ძირითადი და რომელი – შედგენილი. შემდეგ მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ არსებობს „თბილი“ და „ცივი“ ფერები:

თბილი ფერები მზეს, ცეცხლს, ცხელ უდაბნოს მოგვაგონებენ. მასწავლებელი ეკითხება ბავშვებს, რომელია, მათი აზრით, თბილი ფერები (სავარაუდო პასუხები:

ყვითელი, წითელი, ნარინჯისფერი და ა.შ.). ცივი ფერები, პირიქით, ზამთარს, ყინულს, ტალღებს, და ა.შ. (კითხვაზე: რომელია, თქვენი აზრით, ცივი ფერები? სავარაუდო პასუხებია: ლურჯი, ცისფერი, იისფერი). მასწავლებელი უხსნის მოსწავლეებს, რომ მწვანე ფერი განსაკუთრებულია: თუ ეს მოყვითალო მწვანეა, მაშინ ის თბილი ფერისაა, თუ მოლურჯო-მწვანე, ზღვისფერი – მაშინ ცივია. მასწავლებელი უჩვენებს მოსწავლეებს სქემას, სადაც მარცხნივ ცივი ფერებია, მარჯვნივ – თბილი.

თამაში

კლასი იყოფა ჯგუფებად. მასწავლებელი ასახელებს საგნებს (მაგ., ლიმონი, ფორთოხალი, ია, პომიდორი, იასამანი. სასურველია, არ დასახელდეს მწვანე საგნები.) თუ საგანი თბილი ფერისაა, მოსწავლეები ტაშს უკრავენ, თუ ცივი ფერის – არა. იმარჯვებს ის, ვინც მეტ სწორ პასუხს გასცემს.

შინაარსის რეალიზების ფაზა

მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, დახატონ ქალაქი, რომელიც წყალში ირეკლება. ზედა და ქვედა სახლების ფორმები სიმეტრიულად უნდა იმეორებდეს ერთმანეთს. სახლები თბილი ფერებით უნდა გაფერადდეს ფერადი ფანქრებით, ანარეკლები – ცივი ფერებით. მოსწავლეები მოიფიქრებენ, როგორ სახლებს დახატავენ და როგორ გაანაწილებენ მათ სასურათო სიბრტყეზე. ჯერ დაიხატება სწორი ხაზი – წყლის ზედაპირი

რეფლექსიის ფაზა

მოსწავლეები მასწავლებლის დახმარებით გამოფენენ თავიანთ ნამუშევრებს. ისინი ყვებიან, თუ როგორ შეასრულეს თავიანთი ნამუშევრები, რა ფერები გამოიყენეს, რა არის გამოსახული თავიანთ და სხვის ნამუშევრებზე, რა მოსწონთ ამ ნამუშევრებში.

მასწავლებელი ესაუბრება ბავშვებს იმაზე, თუ რა გამოუვიდათ მათ განსაკუთრებით კარგად და რა საჭიროებს დასრულებას, შესწორებას ან დამატებას და რა გზით შეიძლება ხარვეზების გამოსწორება. განწყობა კლასში ურთიერთპატივისცემის, ნდობისა და მეგობრობის ატმოსფეროს უნდა ქმნიდეს, იყოს ხალისიანი, მაგრამ საქმიანი.

სასწავლო შეთავაზებები

შეაგროვეთ მოსწავლეთა ნამუშევრები მათი პორტფოლიოებისათვის.

შეფასების კრიტერიუმები

მოსწავლეთა შეფასება შეიძლება იმის მიხედვით, თუ რამდენად შეუძლიათ მათ გამოავლინონ:

- ტერმინების „ცივი და თბილი ფერების“ გაგება და სწორად ხმარება,
- ფერადი ფანქრებით სიმეტრიული კომპოზიციის – „წყალში არეკლილი ქალაქის“ გამოსახვა.

შეფასება

მოსწავლის შეფასების მიზანი

მოსწავლის შეფასების მიზანია სწავლა-სწავლების ხარისხის მართვა, რაც გულისხმობს სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებაზე ზრუნვასა და კონტროლს.

მოსწავლის აკადემიური მიღწევა ხშირად და მრავალმხრივად უნდა შეფასდეს, რაც ხელს შეუწყობს მოსწავლეთა განვითარებას, მათი შესაძლებლობების გამოვლენასა და სხვადასხვა პოტენციალის მქონე მოსწავლეთათვის თანაბარი პირობების შექმნას.

შეფასების სახეები

სკოლაში გამოიყენება ორი ტიპის შეფასება: განმსაზღვრელი და განმავითარებელი.

განმსაზღვრელი შეფასება აკონტროლებს სწავლის ხარისხს, ადგენს მოსწავლის მიღწევის დონეს ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ მიზნებთან მიმართებაში. განმსაზღვრელ შეფასებაში იწერება ქულა.

განმავითარებელი შეფასება აკონტროლებს თითოეული მოსწავლის განვითარების დინამიკას და ხელს უწყობს სწავლის ხარისხის გაუმჯობესებას. განმავითარებელი შეფასებისას მასწავლებელი მოსწავლეთა საქმიანობას ამოწმებს არა მათი მიღწევის დონის განსასჯელად და ქულების დასაწერად, არამედ მათ დასახმარებლად. მასწავლებელი აკვირდება თითოეულ მოსწავლეს სწავლის პროცესში, სწავლობს მათ საჭიროებებს, რათა თითოეულ მათგანს მაქსიმალურად შეუწყოს ხელი წინსვლაში. ასეთ კონსტრუქციულ სასწავლო გარემოში მოსწავლეებს არ აფერხებთ მარცხის/წარუმატებლობის შიში და ნებისმიერ შემთხვევაში მასწავლებლის რჩევისა და მხარდაჭერის იმედი აქვთ. ცოდნის დონის მიუხედავად, მოსწავლეები იძენენ ახალ ცოდნას, ამდიდრებენ გამოცდილებას და იუმჯობესებენ უნარებს.

განმავითარებელი შეფასების პროცესში უნდა ჩაერთოს მასწავლებელიც და მოსწავლეებიც. მასწავლებლის დახმარებით, მოსწავლეები თავადაც უნდა ცდილობდნენ, დაადგინონ საკუთარი მოთხოვნილებები, გამოავლინონ ძლიერი და სუსტი მხარეები, შემაფერხებელი ფაქტორები. ამგვარ პროცესებში მოსწავლეების

ჩართვა თვითშეფასებისა და თვითგანვითარების უნარებს აყალიბებს და ზრდის მათ ქმედითუნარიანობასა და პასუხისმგებლობას.

მნიშვნელოვანია, აღვნიშნოთ, რომ განმავითარებელი შეფასების შემთხვევაში, მოსწავლე ფასდება საკუთარ თავთან, საკუთარ მიღწევებთან მიმართებით, რაც მას საშუალებას აძლევს, იგრძნოს წინსვლა და ირწმუნოს, რომ შეუძლია სიძნელეთა ეტაპობრივად გადალახვა.

განმავითარებელი შეფასებისას გამოიყენება ისეთი საშუალებები, როგორებიცაა სიტყვიერი კომენტარი, რჩევა-დარიგება, დაკვირვების ფურცელი, თვითშეფასებისა და ურთიერთშეფასების სქემა, ცოდნის ათვისების ან უნარის განვითარების ეტაპების აღმნიშვნელი დონეები (მაგ., ათვისებულია/ფლობს, ათვისების/დაუფლების პროცესშია, ასათვისებელია/დასაუფლებელია). ათვისების თუ ფლობის დონეებით შედგენილი შეფასების ან თვითშეფასების სქემები მასწავლებელსაც და მოსწავლესაც საშუალებას აძლევს, დინამიკაში დაინახოს კონკრეტული ცოდნის თუ უნარის ათვისების პროცესი.

შეფასება სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში. შეფასების ხერხები და საშუალებები

შეფასება სწავლების განუყოფელი ნაწილია და შემოწმების მთლიანი პროცესის შედეგს წარმოადგენს. შედეგზე ორიენტირებული სწავლების პრინციპების შესაბამისად, იგი უნდა ეყრდნობოდეს მოსწავლის მიერ გამოვლენილ სასწავლო შედეგებს, სადაც თეორიულ ცოდნასთან შედარებით („რა იცის მოსწავლემ“) უპირატესობა ენიჭება პრაქტიკულ ცოდნას, ანუ უნარ-ჩვევებს („რა შეუძლია მისწავლეს“).

სასწავლო შედეგები სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგში ფართო შესაძლებლობებს იძლევა საესესმენტო ინფორმაციის შეგროვებისათვის, რისთვისაც ამ დარგში მრავალფეროვანი ხერხები და საშუალებები არსებობს. მაგალითად:

- პერიოდული საკლასო და სასკოლო გამოფენები,
- პორტფოლიოები და პრაქტიკული სავარჯიშოების ალბომები,
- ნამუშევრები.
- მასწავლებლის წიგნაკი საინფორმაციო ჩანაწერებისათვის, სადაც

ასახული იქნება ყოველი მოსწავლის მიერ განვლილი გზა.

- ტესტები. მას შეიძლება მრავალგვარი ფორმა ჰქონდეს: კითხვარი, დაუმთავრებელი წინადადებების დასრულება, კროსვორდი, ხელოვანის (ან ნამუშევრის, ეპოქის, სტილის, ქვეყნის) ამოცნობა და სხვ. (ამ ტიპის ტესტების ნიმუშები იხილე მოსწავლის სახელმძღვანელოს დასკვნით ნაწილებში).

- კითხვარები.
- მსჯელობა საკუთარ და სხვათა ნამუშევრებზე.
- დისკუსია.
- პრეზენტაცია.

ეს ხერხები გვაძლევს საშუალებას შევაგროვოთ საკმარისი ინფორმაცია მოსწავლეთა შეფასებისათვის სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნების დარგში და, რაც მნიშვნელოვანია, შევაფასოთ არა მარტო ერთი კონკრეტული ნამუშევარი, არამედ ავსახოთ მოსწავლის შემოქმედებითი და გონებრივი ზრდის პროცესი, გამოვავლინოთ ის სფეროები, სადაც მოსწავლე წარმატებულია ან ნაკლებად წარმატებული და დავსახოთ ნაკლოვანებათა დაძლევის გზები. ამერიკელი ელუკატორი მარვინ ბარტელი თავის ნამუშევრებში აღნიშნავს, რომ მასწავლებელი სისტემატურად უნდა აღნუსხავდეს მოსწავლის განვითარების პროცესს მსგავსი ტიპის შეფასების რუბრიკების მეშვეობით:

შეფასების კომპონენტები სახვით და გამოყენებით ხელოვნებაში

საშინაო და საკლასო დავალებების კომპონენტი

საშინაო დავალებების კომპონენტი

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი დავალებების მიხედვით:

მასალის მოძიება, რეფერატი, პრაქტიკული სამუშაო.

მიმდინარე საკლასო დავალებები

შეიძლება შეფასდეს შემდეგი აქტივობების მიხედვით:

1. კონკრეტული პრაქტიკული სამუშაოს შესრულება ან ნამუშევრის შექმნა გარკვეულ თემაზე, რაც შეიძლება შეფასდეს შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

- ორგანიზებულობა(სისტემურობა, დროის ლიმიტის დაცვა, საჭირო მასალის, აღჭურვილობის ქონა);
- ტექნიკის, მასალის ფლობა;

- შემოქმედებითობა (გადაწყვეტილების დამოუკიდებლად მიღება, საკუთარი ხელწერის, ხედვის დემონსტრირება);
- თანამშრომლობა ჯგუფური მუშაობის დროს.

2. საკუთარი ან სხვისი ნამუშევრის განხილვაში მონაწილეობა;

3. გარკვეული ეპოქის, შემოქმედის ან ხელოვნების ნაწარმოების ანალიზში ან მასზე მსჯელობაში მონაწილეობა, რაც შეიძლება შეფასდეს შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით:

- აქტიური მონაწილეობა
- საკუთარი აზრის დასაბუთებულად წარმოჩენა,
- სხვისი აზრის მიმართ პატივისცემის დემონსტრირება.

1. საკუთარი და სხვისი ნამუშევრების პრეზენტაცია, რაც შეიძლება შემდეგი კრიტერიუმების მიხედვით შეფასდეს:

- სათქმელის ნათლად და გასაგებად გადმოცემა, აუდიტორიასთან კონტაქტი;
- თვალსაჩინოების და ტექნიკური საშუალებების გამოყენება,
- კითხვებზე ადეკვატური პასუხების გაცემა.

შემაჯამებელი დავალებების კომპონენტი

იგი უკავშირდება სწავლა-სწავლების შედეგს. შემაჯამებელი კომპონენტი აფასებს ერთი სასწავლო მონაკვეთის (თემა, თავი, პარაგრაფი) შესწავლა-დამუშავების შედეგად მიღწეულ შედეგებს სტანდარტის მოთხოვნებთან მიმართებით: კონკრეტული სასწავლო ერთეული დამთავრების შემდეგ მოსწავლემ უნდა შეძლოს სტანდარტით განსაზღვრული ცოდნისა და უნარების წარმოჩენა.

შესაბამისად, შემაჯამებელი დავალება უნდა აფასებდეს საგნის სტანდარტით განსაზღვრულ შედეგებს.

შემაჯამებელი დავალებების ტიპები:

ტესტირება;

მხატვრული ნამუშევარი;

გამოფენა და სხვ.

შემაჯამებელი აქტივობის სახით გამოიყენება აგრეთვე ინტელექტუალური თამაშები და ვიქტორინები. მაგალითი:

თამაში „გამოიცანი ჟანრი“. მოსწავლეებელი აჩვენებს მოსწავლეებს სხვადასხვა ჟანრების ნაწარმოებთა ამსახველ ვიზუალურ მასალას და სთავაზობს

მოსწავლეებს, დაასახელონ ისინი. იგებს ის, ვინც ყველაზე მეტ სწორ პასუხს გასცემს.

ამის შემდეგ მასწავლებელი ამახვილებს ყურადღებას პორტრეტის ჟანრზე. იგი ესაუბრება მოსწავლეებს იმაზე, რომ მხატვრები ხშირად ასრულებენ საკუთარი თავის გამოსახულებებს, და ამ ჟანრს „ავტოპორტრეტი“ ეწოდება. მასწავლებელი აჩვენებს მოსწავლეებს შესაფერის ვიზუალურ მასალას და ესაუბრება იმაზე, თუ როგორ ხედავენ მხატვრები საკუთარ თავს, როგორი გრძნობა გვიჩნდება ჩვენ მათი დათვალიერებისას: მაგ., შარდენის ავტოპორტრეტი მუშაობის პროცესში გართულ სერიოზულ, ხანში შესულ კაცს გამოხატავს, ანტონის ვან დეიკის ავტოპორტრეტი – მდიდრულად ჩაცმულ, დახვეწილ არისტოკრატს, ლეონარდო და ვინჩის ავტოპორტრეტი – ღრმად ჩაფიქრებულ, ბრძენ მოხუცებულს, ნორმან როკველის კარიკატურა „ავტოპორტრეტი“ კი ძალიან სასაცილო, მხიარულ მხატვარს. მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს, მათი აზრით, რა უნდა გამოიხატოს მათ ავტოპორტრეტზე, რა სათამაშოები, მუსიკალური საკრავები ან გაჯეტები უყვართ მათ, რომელი შინაური ცხოველები ჰყავთ (ან უნდათ, რომ ჰყავდეთ), როგორ ტანსაცმელს იცვამენ, როგორი ხასიათი აქვთ (მხიარული, სერიოზული) და სხვ. მასწავლებელი სთავაზობს მოსწავლეებს, ისეთნაირად დახატონ თავიანთი ავტოპორტრეტები, რომ მაყურებელი ბევრ რამეს მიხვდეს მათ შესახებ. სასურველია, რომ ეს იყოს არა უბრალოდ ფიგურა, არამედ, მაგალითად, „მე და ჩემი ძაღლი“, ან „მე ვთამაშობ ბურთს“, ამ „მე ვუკრავ სალამურზე“ და ა.შ.

ბანვითარების შეფასების რუბრიკა (სახვითი ხელოვნება)

კატეგორია	მასწავლებელი: _____	კომენტარი		
		კარგი	საშუალო	საჭიროებს გაუმჯობესებას
ზრდა სიახლე და გაუმჯობესება	როგორ შესაბამისობაშია ეს ნამუშევარი იგივე მოსწავლის წინა ნამუშევართან?	.	.	.
	ჩანს თუ არა მასში მეტი გრძნობა	.	.	.

	მეგობრებს კარგ შეკითხვებს?			
სამუშაო ჩვევები	ბოლომდე ასრულებს თუ არა სამუშაოს?	.	.	.
	ესაუბრება თუ არა თანაკლასელებს სამუშაოს შესახებ, და არა სხვა თემებზე?	.	.	.
კომპოზიცია ხელოვნების პრინციპები და ელემენტები	ეძებს თუ არა ხელოვნების პრინციპების გამოყენების და კომპოზიციური გადაწყვეტის სხვადასხვა გზებს ხელოვნების ელემენტების მაქსიმალური გამომსახველობის მისაღწევად?	.	.	.
	ცდილობს თუ არა ერთიანობისა და მრავალფეროვნების მიღწევას დასამახსოვრებელი ნამუშევრის შექმნის მიზნით?	.	.	.

სახვითი ხელოვნების სწავლებისას უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება სწორ შეფასებას. სამწუხაროდ, ხშირია შემთხვევები, როდესაც შეფასების დროს ყურადღება ექცევა მხოლოდ მზა ნამუშევრის თვისებებს, განსაკუთრებით – გამოსახვის რეალისტურ მანერას და ყურადღების მიღმა რჩება ისეთი მნიშვნელოვანი მომენტები, როგორებიცაა თვით მუშაობის პროცესი, ძალისხმევა, ჩართულობა და ა.შ. არადა, სწორედ შემოქმედებითი პროცესი აძლევს მოსწავლეს საშუალებას არა მარტო დახვეწოს მოტორული უნარები და დაეუფლოს პრაქტიკულ უნარ-ჩვევებს, არამედ აგრეთვე ავარჯიშოს გონება ახალი, შემოქმედებითი იდეების გენერირებასა და მათი განხორციელების საუკეთესო გზების მოძიებაში. მაგალითად, საუკეთესო კომპოზიციური გადაწყვეტილების ძიება ხელს უწყობს აზროვნებისა და პრობლემათა გადაჭრის უნარების განვითარებას, ნამუშევარში საკუთარი გრძნობების და იდეების გამოვლენის გზების ძიება ხელს უწყობს თვითგამოხატვის უნარის ჩამოყალიბებას და ა.შ.

ლ. ჰეტლანდი⁴ წიგნში „მხატვრული აზროვნება“ (2007) ასახელებს „გონების რვა ჩვევას“, რომელთა ჩამოყალიბებასაც ხელს უწყობს სახვითი ხელოვნების სწავლა და რომლებიც მას შეფასების მთავარ მომენტებად მიაჩნია: 1)ოსტატობის განვითარება, 2)გატაცება და მონდომება, 3)წარმოსახვა, 4)გამომხატველობა, 5)დაკვირვება, 6)ასახვა, 7)მოძიება და კვლევა, 8)ხელოვნების სამყაროს გაგება.

პროგრამაში მოყვანილი შეფასების რუბრიკების გარდა, მასწავლებელმა უნდა დასახოს და გამოიყენოს აგრეთვე უფრო კონკრეტული ტიპის რუბრიკები, რომლებიც კონკრეტულ საკითხთან ან დავალებასთან იქნება დაკავშირებული. ასეთია, მაგალითად, რუბრიკა, რომელშიც დაწვრილებითაა მოცემული მოსწავლის შემოქმედებითი პროცესის შეფასების კრიტერიუმები⁵:

შემოქმედებითი პროცესის შეფასების რუბრიკის ნიმუში

კრიტერიუმები	დონე 4	დონე 3	დონე 2	დონე 1
იკვლევს და ავითარებს იდეებს	მუდმივად იკვლევს ან სთავაზობს იდეებს და ავითარებს ორიგინალურ იდეებს ინოვაციური გზით.	ხშირად იკვლევს ან სთავაზობს იდეებს და შეუძლია განავითაროს იდეა საწყისი ფორმის შემდგომ.	ზოგჯერ იკვლევს ან სთავაზობს იდეებს, მაგრამ უჭირს განავითაროს იდეა საწყისი ფორმის შემდგომ .	იშვიათად სთავაზობს იდეას ან ავითარებს იდეას საწყისი ფორმის შემდგომ.
ავლენს ტექნიკურ ოსტატობას და მასალის/იარაღების გამოყენების სტრატეგიებს	უმეტესად იყენებს შესაფერის და გამომსახველ ტექნიკურ საშუალებებს	რეგულარულად მუშაობს უნარებისა და ტექნიკების გასაუმჯობესებლად.	ბევრ სფეროში ჩანს ტექნიკის ფლობისა და უნარების ნაკლებობა.	უნარებისა და ტექნიკის ფლობის დაბალი დონე.
ავლენს პრობლემათა გადაჭრის უნარს	ხშირად ავლენს პრობლემათა ეფექტიანად გადაჭრის უნარს, სთავაზობს ალტერნატივებს ან ინოვაციურ გადაწყვეტილებებს.	პრობლემათა ეფექტიანად გადაჭრის საშუალო დონის უნარი. ზოგჯერ სთავაზობს გადაწყვეტილებებს.	პრობლემათა ეფექტიანად გადაჭრის მინიმალური უნარი. უჭირს მრავალი პრობლემის გადაწყვეტა.	პრობლემათა გადაჭრის არაეფექტიანი უნარი. ყოველთვის ეყრდნობა სხვებს პრობლემის გადაჭრის საკითხში.
მუშაობს დამოუკიდებლად	თვით-მოტივირებულია და მუშაობს	საჭიროებს ნაწილობრივ მითითე-	იშვიათად მუშაობს	არასოდეს მუშაობს დამოუკიდებ-

⁴ Lois Hetland ¹ and coauthors, *Studio Thinking* (2007)

⁵ *Student Evaluation: A Teacher Handbook*, Saskatchewan Education, 1991 .

	დამოუკიდებლად უმაღლეს დონეზე.	ბას, მაგრამ მუშა- ობს დამოუკიდებ- ლად.	დამოუკიდებლად.	ლად; საჭიროებს მუდმივ ხელ- მძღვანელობას და დახმარებას.
ავლენს ორგანიზებულობის უნარს	უმეტესწილად ავ- ლენს უმაღლესი დონის ორგანიზებუ- ლობას.	ძირითადად ორგანიზებულია, მაგრამ ზოგჯერ ავლენს არაორგა- ნიზებულობას.	იშვიათად არის ორგანიზებული, მაგრამ პერიოდუ- ლად ცდილობს ორგანიზებულობი ს გამოვლენას.	არ ცდილობს, იყოს ორგანიზე- ბული და ყოველ- თვის საჭიროებს შეხსენებას და ხელმძღვანელობა ს.
თანამშრომლობს სხვებთან ჯგუფის მიზნების მისაღწევად	ავლენს ლიდერობის მუდმივ უნარს და საჭიროების შემთხვევაში იყენებს მას.	უმეტეს შემთხვე- ვაში სთავაზობს იდეებს და თანამ- შრომლობს სხვებთან.	ჯგუფური მუშა- ობის დროს იშვი- ათად სთავაზობს იდეებს ან გადა- წყვეტილებებს.	არ მონაწილეობს ჯგუფურ მუშაობაში.
იყენებს რეფლექ- სური აზროვნების უნარს	შემოქმედებითი პროცესის დროს ყოველთვის იყენებს რეფლექსურ აზროვნებას.	შემოქმედებითი პროცესის დროს ზოგჯერ იყენებს რეფლექსურ აზროვნებას.	შემოქმედებითი პროცესის დროს იშვიათად იყენებს რეფლექსურ აზროვნებას.	შემოქმედებითი პროცესის დროს არ იყენებს რეფლექსურ აზროვნებას.

რესურსები

კლარკი, ჯ. „ხელოვნების ილუსტრირებული ისტორია“,

ეიფშიძე, ა. „ხელოვნების განმარტებითი ლექსიკონი“, 1985.

ამირანაშვილი, შ. „ქართული ხელოვნების ისტორია“,

ბერიძე, ვ. „ძველი ქართული ხუროთმოძღვრება“.

Joy Evans, Tanya Skelton. *How to Teach Art to Children, Grades 1-6* Teacher ed. Edition

Helen D. Hume, *The Art Teacher's Book of Lists*, Jossey-Bas, 2010

Dewey, John. **How we think**. Lexington, MA: D.C. Heath & Co., (1910).

Dewey, John, Dewey, Evelyn. *Schools of Tomorrow*, Dutton, 1962

Alan Crawford, Wendy Saul, Samuel Mathews and Jim MaKinster, **Teaching And Learning Strategies For The Thinking Classroom**, Publisher: International Debate Education Association

Anderson, Lorin W. & David R. Krathwohl. *A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing*. Addison Wesley Longman, Inc., 2001.

Bean, J. *Engaging ideas: The Professor's Guide to Integrating Writing, Critical Thinking and*

Active Learning in the Classroom. San Francisco: Jossey-Bass, 1996.

STEEL, J. L. The Reading and Writing for Critical Thinking Project: A Framework for School Change. In D. KLOOSTER, J. STEEL, & P. BLOEM (Eds.). *Ideas Without Boundaries*: International Reading Association. 2001.

Educational Reform through Reading, Writing and Critical Thinking. International Reading Association. 2001.

Bloom, Benjamin S. *Taxonomy of Educational Objectives. The Classification of Educational Goals. Handbook I: Cognitive domain*. 1. New York : David Mc Kay Company, Inc., 1956.

Braus, J. Wood, D. *Environmental education in the schools: creating a program that works!* [1994] North American Association for Environmental Education (USA)

სასარგებლო ელექტრონული საიტების მისამართები:

<http://www.artlex.com>

<http://www.artcyclopedia.com>

http://www.artchive.com/ftp_site.htm

<http://www.theteachersguide.com/Artlessonplans.html>

<http://www.metmuseum.org/>

http://www.getty.edu/education/teachers/building_lessons/guide.html

<http://www.drawingandpaintinglessons.com/>

<http://www.drawinghowtodraw.com/directoryhome.html>

<http://www.scholastic.com/teachers/collection/lesson-planning>

<http://resources.opened.io/plan-lessons/>

ვიდეოგაკვეთილების ელექტრონული მისამართები:

<https://www.youtube.com/watch?v=rCXgJzq-NxA&feature=share>

<https://www.youtube.com/watch?v=m1OPt40eKVI&feature=share>

<https://www.youtube.com/watch?v=09xupPMNY3g>

<https://www.youtube.com/watch?v=IGfTgRz79CE&feature=share>

<https://www.youtube.com/watch?v=p4Uz0wwCdqE&feature=share>

<https://www.youtube.com/watch?v=dnRFuxRI5Gw>

<https://www.youtube.com/watch?v=IQVkJZDkgI3A>

<https://www.youtube.com/watch?v=MUXqYs63Is>

<https://www.youtube.com/watch?v=MUXqYs63Is>

<https://www.youtube.com/watch?v=vDnGuSivCQc>

<https://www.youtube.com/watch?v=SwETCuogDDc>

პირითადი ტერმინები:

ხელოვნების დარგები და სახეობები: სახვითი ხელოვნება, დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნება, კინო, თეატრი, ლიტერატურა, მუსიკა, ქორეოგრაფია, არქიტექტურა.

სახვითი (პლასტიკური) ხელოვნების დარგები:

ფერწერა – დარგი, სადაც გამოსახულება სადებავის მეშვეობით იქმნება.

გრაფიკა – დარგი, რომელშიც წამყვანი მნიშვნელობა ნახატს ენიჭება (მაგ., ფანქრით, ტუშით, ნახშირით და ა.შ.)

ქანდაკება – სხვადასხვა მასალისაგან გამოსახულების ძერწვისა და კვეთის ხელოვნება;

არქიტექტურა – მშენებლობის ხელოვნება

სახვითი (პლასტიკური) ხელოვნების ჟანრები:

პორტრეტი – ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის გამოისახულება.

პეიზაჟი (ანუ ლანდშაფტი) – სურათი, რომელზეც ბუნების ან ქალაქის ხედია გამოსახული.

ნატურმორტი – ფრანგ. „უსულო ბუნება“, ანუ ნივთების გამომსახველი ჟანრი.

ყოფითი ჟანრი – ყოველდღიური ყოფის ამსახველი ჟანრი.

ისტორიული ჟანრი – ისტორიული პირებისა და მოვლენების ამსახველი ჟანრი.

რელიგიური ჟანრი – რელიგიური სიუჟეტებისა და პერსონაჟების ამსახველი ჟანრი.

მითოლოგიური ჟანრი – მითოლოგიური სიუჟეტებისა და პერსონაჟების ამსახველი ჟანრი.

ანიმალისტური ჟანრი – ცხოველების ამსახველი ჟანრი.

დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების დარგები: ყველა დარგი, რომელიც ქმნის საყოფაცხოვრობო დანიშნულების ნაკეთობებს – ავეჯს, ქსოვილებს, ჭურჭელს, შრომის იარაღებს, ტანსაცმელს, სხვადასხვა სახის მოსართავეებს და სხვ.

სახვითი ხელოვნების პირითადი პრინციპები: მოძრაობა, წონასწორობა, რიტმი, კონტრასტი, ჰარმონია, ერთიანობა, მრავალფეროვნება, სიმეტრია/ასიმეტრია.

სახვითი ხელოვნების ელემენტები: ხაზი, ფერი, ფორმა, მოცულობა, სივრცე, შუქ-ჩრდილი, ფაქტურა.

გამოსახვის საშუალებები: ხაზი, შტრიხი, ლაქა, მონასმი და სხვ.

დანართი

ხელოვნების ლექსიკონი

აბსტრაქციონიზმი (ლათ. „Abstractus“ – განყენებული) - XX ს. მხატვრული მიმდინარეობა, უსაგნო ხელოვნება, რომლის ნაწარმოებებზე არ გამოისახება რაიმე კონკრეტული ობიექტები (მაგ., ადამიანი, ხეები, სახლები და ა.შ.). აბსტრაქციონიზმი უარყოფს სამყაროსა და ადამიანის ზუსტად გამოსახვის პრინციპს – იგი არ გამოსახავს საგნებს ისე, როგორც ისინი სინამდვილეში წარმოგვიდგება და როგორც მათ თვალი ხედავს.

ავტოპორტრეტი – ხელოვანის მიერ შექმნილი თავისი გამოსახულება.

ათენა – ბერძნულ მითოლოგიაში: სამართლიანი ომისა და სიბრძნის ქალღმერთი.

აკროპოლისი - მაღლობზე აშენებული ქალაქის ცენტრალური ნაწილი.

ალეგორია – გამოსახულება, რომელიც რაიმე სხვა, მნიშვნელოვან მოვლენას ან იდეას განასახიერებს.

ამფითეატრი – ძველ რომში: გლადიატორთა ბრძოლებისა და სხვა სანახაობებისათვის განკუთვნილი ოვალური, გადაუხურავი შენობა.

ანტიკური ხელოვნება – ძვ. საბერძნეთისა და რომის ხელოვნება.

ანუბისი – ეგვიპტურ მითოლოგიაში: სულების მფარველი ღვთაება.

აპოლონი – ბერძნულ მითოლოგიაში: ხელოვნებისა და სინათლის ღმერთი.

არქიტექტურა – შენობის დაპროექტების და აგების ხელოვნება.

ახელედიანი ელენე – XX ს-ის ქართველი მხატვარი.

აქსესუარი – დამატებითი ნივთი (მაგ., სამკაული, ჩანთა და ა.შ.).

ბაზილიკა – გრძელი მართკუთხა შენობა, რომლის შუა, ამადლებული ნაწილი, ანუ ცენტრალური ნაწილი, სვეტების რიგით გამოყოფა გვერდითი ნაგებობებთან.

ბარბალე - ქრისტიანობამდელ საქართველოში - მზის ქალღმერთი,

ბაროკო (იტალ. „barocco“ – „უცნაური“) – XVI - XVIII სს-ში ევროპის რიგ ქვეყნებში გავრცელებული ევექტური, დინამიკური და ემოციური სტილი.

ბოტიჩელი სანდრო – XV-XVI სს-ის იტალიელი მხატვარი.

ბრიგიდი - ძველი კელტების მითოლოგიაში დაბადების, შთაგონების და პოეზიის ქალღმერთი.

ბუშე ფრანსუა – XVIII ს-ის ფრანგი მხატვარი, როკოს წარმომადგენელი.

გაბაშვილი იოსებ – XX ს-ის ქართველი მხატვარი.

გამოყენებითი ქანდაკება - მცირე ზომის ქანდაკება, რომლითაც ნივთებს ამკობენ.

გამოყენებითი ხელოვნება – ხელოვნების დარგი, რომელიც მოიცავს ხელოვანთა მიერ შექმნილი ნივთების (ჭურჭლის, ავეჯის, ტანსაცმლის და სხვ.) მრავალგვარობას.

გერბი – განმასხვავებელი ნიშანი, ემბლემა.

გეგმა - არქიტექტურაში: ნახაზი, რომელიც ზედხედს ასახავს.

გობელენი – გლუვი ხალიჩა გამოსახულებებით.

გოცოლი ბენოცო — XVს-ის იტალიელი მხატვარი.

გრაგნილი - გრძელ, ვიწრო ფურცელზე შესრულებული ნაწერი ან ნახატი. გრაფიურა – სურათი, რომელიც რაიმე ფირფიტაზე (მაგ., ხეზე ან ლითონზე) იკვეთება და შემდეგ იბეჭდება.

გრაფიკა – ხელოვნების დარგი, რომელშიც წამყვანი მნიშვნელობა ნახატს ენიჭება (მაგ., ფანქრით, ტუშით, ნახშირით და ა.შ.)

დავითი ჟაკ ლუი – XVIII-XIXსს-ის ფრანგი მხატვარი, ნეოკლასიციზმის წარმომადგენელი.

დაზგური სურათი – სახატავ დაზგაზე, ანუ მოღბერტზე შექმნილი შედარებით მცირე ზომის სურათი, რომელიც, (მაგ., ფრესკისაგან ან მოზაიკისაგან განსხვავებით,) ნებისმიერ შენობაში შეიძლება გამოიფინოს.

დელაკრუა ეჟენ – XIX ს-ის ფრანგი მხატვარი, რომანტიზმის დამაარსებელი.

დეტალი – მთელის ნაწილი, ფრაგმენტი.

დივალი („სინათლის სხივები“) - ინდური ახალი წელი.

დიზაინი – დეკორატიულ-გამოყენებითი ხელოვნების დარგი, რომელიც ნივთიერი გარემოს მხატვრულ სახეს ქმნის.

დიონისე – ბერძნულ მითოლოგიაში მევენახეობისა და ღვინის ღმერთი.

დონჟონი - ციხე-დარბაზის მთავარი კოშკი.

დრაკონი - ზღაპრული მფრინავი და ცეცხლისმფრქვეველი ურჩხული, რომელიც ჩინურ მითოლოგიაში კეთილი ღვთაება იყო.

ესკიზი ანუ ჩანახატი – სწრაფი მოსამზადებელი ნახატი.

ესტამპი (ფრ. estampe) – გრაფიკული ნაწარმოები, ანაბეჭდი.

ექსპონატი - სამუზეუმო ნივთი.

ექსტერიერი - შენობის ხედი გარედან.

ვან გოგი ვინსენტ - XIX-XXსს. ჰოლანდიელი მხატვარი, პოსტიმპრესიონიზმის წარმომადგენელი.

ვან დეიკი ანტონის — XVIIს-ის ფლანდრიელი მხატვარი.

ვან დერ ნეერი არტ – XVIIს-ის ჰოლანდიელი მხატვარი, პეიზაჟისტი.

ვან ეიკი იან – XVს-ის ნიდერლანდელი მხატვარი

ვაზარელი ვიქტორ - XXს-ის საფრანგეთში მოღვაწე უნგრელი მხატვარი, ოპ-არტის დამაარსებელი.

ველასკესი დიეგო – XVIIს-ის ესპანელი მხატვარი.

ვიზაჟი (ფრანგ. visage –სახე) – იგივე მაკიაჟი, სახის მხატვრული გაფორმების ხელოვნება.

ვიტრაჟი – ფანჯრის ჩარჩოში ჩასმული ფერადი მინის ნატრებისაგან შედგენილი სურათი.

ზევკსისი – ძვ. წ. V-IV სს. ბერძენი მხატვარი.

ზევსი – ელინთა მთავარი ღმერთი.

ზიკურათი – საფეხუროვანი საკულტო კოშკი შუამდინარეთში.

თავშეყრის წერტილი – წარმოსახვითი წერტილი პორიზონტის ხაზზე, სადაც პერალელური ხაზები თითქოს თავს იყრის.

ილუსტრაცია (ლათ. „illustratio“) - ტექსტის დასურათება

იმპრესიონიზმი (ფრანგ. „Impression“ – შთაბეჭდილება) - XIX ს. მეორე ნახ. მხატვრული მიმდინარეობა.

იმპრესიონისტები. – იმპრესიონიზმის მიმდევრები: ედუარდ მანე, ედგარ დეგა, კლოდ მონე, ოგიუსტ რენუარი, ბერტა მორიზო, ალფრედ სისლეი, კამილ პისარო, მერი კესეტი და სხვ.

ინტენსიური ფერები - მკვეთრი, კაშკაშა ფერები.

ინტერიერი - შენობის შიგა ნაწილი.

იშთარი – სიყვარულისა და ომის ქაღალდმერთი შუამდინარეთში.

კაკაბაძე დავით - XX. ქართველი მხატვარი.

კალდერი ალექსანდერ – XXს-ის ამერიკელი ხელოვანი, კინეტიკური ქანდაკების (მობილების) გამომგონებელი.

კალფი ვილემ – XVIIს-ის ჰოლანდიელი მხატვარი-ნატურმორტი.

კანდინსკი ვასილი – უმეტესად გერმანიაში მოღვაწე რუსი მხატვარი.(XXს.)

აბსტრაქციონიზმის ერთ-ერთი დამაარსებელი.

კანოპი – მუმიფიცირებული ორგანოების შესანახი ჭურჭელი ძველ ეგვიპტეში.

კაპელა – ევროპულ არქიტექტურაში: პატარა სამლოცველო.

კატაკომბები - მიწისქვეშა დერეფნები ძველ რომში, რომლებსაც პირველი ქრისტიანები თავყრილობებისთვის იყენებდნენ.

კარავაჯო – XVI - XVIIსს-თა მიჯნის იტალიელი მხატვარი.

კარაჩი ანიბალე – XVIს-ის ბოლოს იტალიელი მხატვარი.

კერამიკა - თიხის გამომწვარი ნაკეთობები.

კიბელე - ნაყოფიერების ქაღალდმერთი ძველ რომში.

კლასიციზმი – მხატვრული მიმდინარეობა XVIIIს-ში, რომლის მიმდევრები იდეალად კლასიკურ ანტიკურ ხელოვნებას მიიჩნევდნენ.

კოლიზეუმი (კოლოსეუმი) – ახ. წელთ. II-ში აგებული უზარმაზარი ამფითეატრი რომში.

კოლორიტი (ლათ. color – ფერი, საღებავი) – ფერწერაში: ნაწარმოებში გამოყენებული ფერების, ელფერების ერთიანობა და ურთიერთშეხამება.

კოდექსი (ლათ. codex – წიგნი) – წიგნის ერთ-ერთი ფორმა: ერთმანეთზე დაწყობილი, შუაში გადაკეცილი და დამაგრებული ფურცლები.

კოლორიტი - მხატვრულ ნაწარმოებში გამოყენებულ ფერთა ერთიანობა და შეხამება.

კომპოზიცია – ნაწარმოების სტრუქტურა, აგებულება, მისი ელემენტების განლაგება და ურთიერთკავშირი.

კონტური – საგნის მოხაზულობა.

კრომლეხი – ქვის კოჭებით შეერთებული სვეტებისაგან შედგენილი წრიული მეგალითური ნაგებობა.

კუბიზმი – მიმართულება XX-ის ხელოვნებაში, რომელიც საგნებს გეომეტრიული ფორმების სახით გამოსახავს.

ლეონარდო და ვინჩი – ალორძინების ხანის (XV-XVI სს) ფლორენციელი ხელოვანი და მეცნიერი.

ლიხტენსტაინი რიი – XX-ის ამერიკელი მხატვარი, პოპ-არტის წარმომადგენელი.

ლორენი კლოდ – XVII ს-ის ფრანგი მხატვარი, კლასიციზმის წარმომადგენელი, პეიზაჟისტი.

მაზაჩო ტომაზო – XV ს-ის იტალიელი მხატვარი.

მანტენია ანდრეა – XV ს-ის იტალიელი მხატვარი.

მარდუჩი – ბაბილონელთა მთავარი ღმერთი.

მარინა – ზღვის პეიზაჟი.

მარიამ მაგდალინელი - ქრისტეს მიმდევარი, მენელსაცხებლე დედა

მატისი ანრი - XX ს. ფრანგი მხატვარი, ფოვიზმის მამამთავარი.

მეგალითები (ბერძნ. megas დიდი და lithos ქვა.) – უზარმაზარი ქვებისაგან აღმართული უძველესი არქიტექტურული ძეგლები.

მედიჩის ოჯახი – ალორძინების ხანაში: ფლორენციის ფაქტობრივი მმართველები და ხელოვნების მფარველები.

მეორადი, ანუ შედგენილი ფერები: – მწვანე, ნარინჯისფერი და იისფერი.

მეჩეთი – მაჰმადიანური ტაძარი

მონუმენტური ქანდაკება - დიდი ქანდაკება, რომელიც რაიმე მნიშვნელოვან იდეას გამოხატავს.

მინიატურა – სახვით ხელოვნებაში: პატარა სურათი.

მირო, ხუან – XX ს-ის ესპანელი მხატვარი, სიურეალიზმის წარმომადგენელი.

მიუზიკლი – თეატრალური ჟანრი, სადაც დიდ როლს ასრულებს მუსიკა, ცეკვა და სიმღერა.

მიქელანჯელო (მიქელანჯელო ბუონაროტი) – ალორძინების ხანის დიდი იტალიელი მოქანდაკე, ფერმწერი, არქიტექტორი და პოეტი.

მოგვები – ბიბლიის მიხედვით, აღმოსავლეთის ბრძენი მეფეები.

მოდელიერი – ხელოვანი, რომელიც ტანსაცმლის დიზაინს ქმნის.

მოზაიკა – მყარი მასალის ნატეხებისგან შედგენილი სურათი.

მონოგრამა – ასოებისგან შედგენილი ნიშანი.

მობილი, ანუ კინეტიკური ქანდაკება – ჩამოკიდებული და გაწონასწორებული მოძრავი ფორმებისაგან შემდგარი კონსტრუქცია.

მუზა – ბერძნულ მითოლოგიაში: ხელოვნების მფარველი ღვთაება.

ნაერუზი – აღმოსავლური ახალი წელი.

ნატურმორტი – „ესულო ბუნება“, ნივთების გამომსახველი ჟანრი.

ნიკე – გამარჯვების ქალღმერთი ძველ საბერძნეთში.

ნეოკლასიციზმი – XVIII ს-ის ბოლოს და XIX ს-ის I ნახ. მხატვრული მიმდინარეობა, რომელიც ანტიკური და კლასიციზტური (XVII ს) ხელოვნების სტილს და იდეებს ეყრდნობა.

ოზირისი – ეგვიპტურ მითოლოგიაში: საიქიოს მბრძანებელი.

ოპ-არტი – „ოპტიკური ხელოვნება“, XX ს-ის მხატვრული მიმდინარეობა

ოპტიკური ილუზია - მხედველობითი შევდომა, „თვალის მოტყუება“.

ორიგინალი (ლათ. Originalis) - ხელოვანის საკუთარი ხელით შესრულებული ნამუშევრის დედანი.

ორნამენტი - მხატვრული ან სკულპტურული სამკაული, რომელიც რაიმე გამოსახულების რიტმული გამეორებით იქმნება.

ორგანული ფორმები – არაგეომეტრიული, უსწორმასწორო, თავისუფალი ფორმები, ან ისეთი ფორმები, როგორიც ბუნებაში გვხვდება.

პაუზი – შუა საუკუნეებში: კეთილშობილი გვარის ყმაწვილი, რაინდის მსახურბელი. პარაზიუსი - ძვ. წ. V-IV სს. ბერძენი მხატვარი.

პარტენონი, „უფროთ ნიკეს“ ტაძარი, ერეკთეონი – ათენის აკროპოლისზე აღმართული ტაძრები.

პაპირუსი – მცენარე, რომლისგანაც ეგვიპტელები საწერ ფურცლებს ამზადებდნენ.

პეიზაჟი, ანუ ლანდშაფტი – სურათი, რომელზეც ბუნების ან ქალაქის ხედია გამოსახული.

პერსპექტივა (ლათ. „perspicio“ – „ნათლად ვხედავ“) – სიბრტყეზე სიღრმისა და მოცულობის შთაბეჭდილების შექმნის წესები.

პიკასო პაბლო – XXს-ის საფრანგეთში მოღვაწე ესპანელი მხატვარი.

პირამიდა – ფარაონის აკლდამა ძველ ეგვიპტეში.

პირობითი მასშტაბი - მთავარი ფიგურების გამოყოფა დიდი ზომის მეშვეობით.

პოლოკი ჯეკსონ - XXს. ამერიკელი მხატვარი-აბსტრაქციონისტი.

პოპ-არტი - „პოპულარული ხელოვნება“. XXს-ის მხატვრული მიმდინარეობა.

პორტრეტი – ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის გამოსახულება.

პროპორცია (ლათ. პროპორტიო) – ნაწილებს შორის თანაფარდობა.

პროფილი – გვერდიდან გადმოცემული გამოსახულება.

პოსტიმპრესიონიზმი - XIX ს-ის ბოლოს-XX საუკუნის დასაწყისის მხატვრული მიმდინარეობა.

პოლ სეზანი – XIX-XX სს-თა მიჯნის ფრანგი მხატვარი, პოსტიმპრესიონიზმის წარმომადგენელი.

პუსენი ნიკოლა – XVIIს-ის ფრანგი მხატვარი, კლასიციზმის წარმომადგენელი.

ჟანრი (ფრანგ. genre – გვარი) – ხელოვნების სახეობა. სახვით ხელოვნებაში ჟანრები იყოფა გამოსახვის საგნის მიხედვით (მაგ., ნატურმორტი, პეიზაჟი და ა.შ.).

რაილი ბრიდჯით – XX ს-ის ბრიტანელი მხატვარი, ოპ-არტის წარმომადგენელი.

რესტავრაცია - დაზიანებული ექსპონატების აღდგენა.

„რამაიანა“ - ძველინდური პოემა

რანგოლი - ინდური საახალწლო ორნამენტები.

რაფაელი (რაფაელო სანტი) – XV-XVIსს-ის იტალიელი მხატვარი.

რეა - ბერძნულ მითოლოგიაში: ღმერთების დედა, კრონოსის მეუღლე.

რეალისტური ხელოვნება – ნაწარმოებები, რომლებიც ასახავს სამყაროს და ადამიანს ბუნებრივად, სინამდვილის შესაბამისად, ისე, როგორც მას ადამიანი ხედავს.

რეკონსტრუქცია – სახვით ხელოვნებაში: ნაწარმოების პირვანდელი სახის გამოსახვა, აღდგენა.

რელიეფი - სიბრტყეზე გამოქანდაკებული გამოსახულება.

რემბრანდტ ჰარმენს ვან რეინი – XVII ს-ის ჰოლანდიელი მხატვარი.

რენესანსი (ფრანგ.) - აღორძინება, კულტურის აყვავების ხანა ევროპაში. ჩაისახა იტალიაში, შემდეგ გავრცელდა ევროპის სხვა ქვეყნებში. ძირითადად მოიცავს XV-XVI სს-ებს.

რიტმი - ხელოვნებაში: რაიმე ელემენტის პერიოდული მონაცვლეობა.

როკოკო – XVIII ს-ის მხატვრული მიმდინარეობა, რომელიც მოხდენილი სტილითა და მხიარული სასიათით გამოირჩეოდა.

რომანტიზმი – XVIII ს-ის ბოლოსა და XIX ს-ის I ნახ. მხატვრული მიმდინარეობა, რომელიც ამაღლებული, ემოციური და მგზნებარე სულით ხასიათდებოდა.

რუბენსი პეტერ პაულ – XVII ს-ის ფლანდრიელი მხატვარი.

სატრიუმფო თაღი – გამარჯვების ზეიმისათვის (ტრიუმფისათვის) განკუთვნილი ნაგებობა.

სათოფური - ციხე-კოშკის კედელში დატანებული პატარა სარკმელი.

სარკოფაგი – ქვის ან ხის სამარხი.

სილუეტი – ფიგურის ან საგნის სიბრტყობრივი, ერთი ფერით შესრულებული გამოსახულება.

სიმბოლო – გამოსახულება ან საგანი, რომელიც პირობითად განასახიერებს რაიმე ცნებას ან მოვლენას (მაგ., თეთრი შროშანა სიწმინდის სიმბოლოდ ითვლებოდა, წითელი ვარდი – სიყვარულის სიმბოლოდ და ა.შ.)

სიუჟერენი – შუა საუკუნეებში: სხვა რაინდებზე მაღალი მდგომარეობის მქონე პირი.

სიუჟეტი – მხატვრულ ნაწარმოებში ასახული ამბავი, შინაარსი.

სკრიპტორიუმი – წიგნის სახელისნო შუა საუკუნეებში.

სკულპტურა (ლათ. „sculpto“ – ვკვეთ) – ქანდაკება, სახვითი ხელოვნების დარგი.

სტატუეტი - პატარა ქანდაკება.

სურბარანი ფრანსისკო – XVIII ს-ის ესპანელი მხატვარი.

„სფუმატო“ – ფერწერაში: კონტურების შერბილება შუქჩრდილით.

ტიბერიუსი - რომის იმპერატორი ახ. წ. I ს.

ტიციანი – XV-XVI სს. ვენეციელი მხატვარი.

ტოტემი – ცხოველი, რომელიც ტომის წინაპრად მიაჩნდათ.

უკანა პლანი – სურათის ის ნაწილი, რომელიც ყველაზე შორს გვეჩვენება.

უორპოლი ენდი – XX ს-ის ამერიკელი მხატვარი, პოპ-არტის წარმომადგენელი.

უჩელო პაოლო – XV ს-ის ფლორენციელი მხატვარი.

უშეპტი – მსახურთა ამსახველი თოჯინები, რომლებსაც ეგვიპტელები სამარხებში აწყობდნენ.

ფასადი - შენობის ერთ-ერთი გარეთა მხარე.

ფაქტურა (ლათ. factura – დამუშავება) – ზედაპირთა თვისებების გადმოცემა. ფერწერა – ხელოვნების დარგი, სადაც გამოსახულება საღებავის მეშვეობით იქმნება.

ფიდასი – ძვ. წ.-ით V ს-ის ბერძენი მოქანდაკე.

ფოვიზმი (ფრანგ. "Fauve" - ეელური) - XX ს. მხატვრული მიმდინარეობა. ფრაგონარი ონორე – XVIII ს-ის ფრანგი მხატვრები, როკოკოს წარმომადგენელი.

ფრანჩესკა პიერო დელა – XV ს-ის იტალიელი მხატვარი.

ქანდაკება – სხვადასხვა მასალისაგან გამოსახულების კვეთისა და ძერწვის ხელოვნება.

შარავანდი(შარავანდედი) ანუ ნიშბი – წმინდანის თავზე გამოსახული ნათება.

შარდენი ჟან ბატისტ სიმეონ – XVIII ს-ის ფრანგი მხატვარი.

ცერერა – რომაულ მითოლოგიაში: ნაყოფიერების ქალღმერთი.

ძირითადი, ანუ პირველადი ფერები – წითელი, ყვითელი და ლურჯი.

წინა პლანი – სურათის ის ნაწილი, რომელიც ყველაზე ახლოს გვეჩვენება.

ჭიქური – კრიალა ნივთიერება, რომლითაც ფარავენ თიხის ნაკეთობათა ზედაპირს.

ჯვარ-გუმბათოვანი ეკლესია – შენობა, რომლის ოთხი მკლავი ჯვრის ფორმას ქმნის და გუმბათითაა გადახურული.

ჯონსი ჯასპერ – XX ს-ის ამერიკელი მხატვარი, პოპ-არტის წარმომადგენელი.

ჯორჯონე – XV-XVI ს-ის ენეციელი მხატვარი.

ჯოტო დი ბონდონე – XIII-XIV ს. იტალიელი მხატვარი, რომელმაც პირველმა დაიწყო ხატვა ახალი, რენესანსული მანერით.

პაეროვანი პერსპექტივა – ეს არის პაერის ზემოქმედება სხვადასხვა მანძილზე განლაგებულ საგანთა ფერზე და სიმკვეთრეზე.

პალსი, ფრანს – XVII ს-ის პოლანდიელი მხატვარი.

პიდრა – ბერძნულ მითოლოგიაში – ცხრათავიანი ურჩხული.

პედა ვილემ კლაას – XVII ს-ის პოლანდიელი მხატვარი-ნატურმორტი.

პერაკლე – ბერძნული მითების პერსონაჟი, სახელოვანი გმირი.

პერალდიკა – მეცნიერება გერბების შესახებ.

პეროლდი – პერალდიკის სპეციალისტი.

პუმანისტები - აღორძინების ხანაში: მეცნიერები და ხელოვნები, კლასიკური ანტიკური კულტურის მცოდნენი.